

# SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredno nedelje in praznike.  
 Inzerati: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupijski in uradni oglasi 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—, Poroke, zaroke 80 K.  
 Zenske ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.  
 Vprašanjem glede inzeratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravištvu „Slov. Naroda“ in „Narodna Tiskarna“ Knaflcova  
 ulica št. 5, pritrilčno. — Telefon št. 334.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pošti:  
 v Jugoslaviji:  
 celoletno naprej plačan . . . K 180—  
 polletno . . . . . 90—  
 3 mesečno . . . . . 45—  
 1 . . . . . 15—  
 V inozemstvu:  
 celoletno . . . . . K 240—  
 polletno . . . . . 120—  
 3 mesečno . . . . . 60—  
 1 . . . . . 20—  
 Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročnina doplačati.  
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici.  
 Na samo pisarna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Urodištvu „Slov. Naroda“ Knaflcova ulica št. 5, 2. nadstropje.  
 Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.  
 Rokopisov ne vrača.

Posamezna številka velja 1 krono.  
 Poština plačana v gotovini.

Fran Govekar:

## Javno mišljenje.

Te dni smo ga zopet lahko opazovali. V Ljubljani, v Mariboru, Celju, Kranju, Zagrebu in po vsej Jugoslaviji. A z mešanimi čustvi.

Scipio Sighele pravi: »Javno mišljenje je na zemlji ono, kar je Bog v nebesih: neviden, neosoben sodnik, ki se ga vse boji; javno mišljenje je kakor religija tajna sila in v njegovem imenu so se izvrševala najvišje in najgrše krivice; ono je kakor zakon, na kateri se sklicujejo včasih upravičeno, včasih krivično baš v najvažnejših trenutkih.«

Ruggiero Bonghi, italijanski pisatelj in prvoborilec za edinstvo Italije pa je l. 1873 dejal v državni zbornici: »Ne gre misliti ali hinaviti, da je vsak izraz razpoloženja res javno mišljenje. Da more imeti javno mišljenje avtoriteto, mora biti utemeljeno na splošnem in soglasnem mišljenju izobražencev!«

Teh dveh izrekov sem se spomnil, ko sem stal sredi ogromnih mas, ki so demonstrirale po Ljubljani. Rodoljub je bil lahko vesel teh mas in vesel motivov teh demonstracij. Hvala Bogu, Ljubljana ni več zaspala! Od prevrta sem se je zbudil v njej letargično dremajoči temperament. Ljubljana se je začela znova zavedati, da je srce in glava Slovenije ter krepko reagira. Izginil je marazem, ki nam je včasih povzročal skrbi, in naše mesto zopet čilo bdi, govori, se giblje in se udeležuje. Z univerzo in tehniko se je v zapnele žile ostarele Ljubljane prilo mnogo sveže, mlade, vrele krvi. Naša akademska mladina se uveljavlja! In za njo gre enodušno naša srednješolska in celo naša ljudskošolska mladež. Kdor imaš rodoljubno srce, ali te ni sladko pretreslo, ko si videl korakati v ogromnem spredu naše moške visokošolce, večinoma že brkate bivše legionarje, vojne ujetnike, invalide ali energične častnike, vse pomešane z gladkollčnimi gimnazijci in realci ter s trumami pedenj-ljudi, ki so tiščali pod pazduho svoje abecednike, drobenclali s kratkimi nožicami ter so v gromkem zboru basov in tenorjev diskantirali z nežnimi, otroškimi glasiki: »Hooruk, švaba!«

Zame je bil ta prizor nad vse lep dogodek! Mislim sem na l. 1848. in se spomnil 1908. O, ne dvomimo: mladina je vzlic vsemu še vedno na braniku idealov slovenskega naroda!

In zavedajmo se: dokler imamo tako mladino, nas niti pekla ognjena sila nikdar ne bode uklonila! Ta mladina je vredna one iz l. 1848 in l. 1908., da morda je celo boljša. Velik njen del je v Rusiji, v Dobrudži, na Balkanu in še marsikje že dokazal, da nima le jezika in srca na pravem mestu, nego da zna in hoče na pravem mestu dvigniti tudi svojo pest! Že l. 1919. je naša akademska in srednješolska mladež junaško očistila madež, ki je bil za hip oskrnil ugled naših Janezov ter je rešila slovensko Koroško. Nikdar ne pozabimo krvi, ki jo je prelila in ne grobov, ki so se polnili z našimi mladimi heroji takrat za slovensko Koroško! Ne pozabimo jih in vsak večer molimo: »Bog čuvaj nam mladino, steber sedanjosti in bodočnosti!«

In ta mladina je te dni klicala: »Ne damo Koroške! Na boj proti sleparjem! Na boj proti nasilnikom!« — Klicala je, se kar hitro organizirala, oborožila in odmarširala.

O, kdo moreš dvomiti o zdravju in neumljivosti slovenskega naroda, dokler imamo še tako mladino?! In kdo moreš obupavati nad našo bodočnostjo, kdor si videl in slišal tisto impozantno množico na protestnih shodih in obhodih: njeno enodušnost v tugi in v besnosti nad krivico in podlostjo ter v odločni pripravljenosti poiskati zadoščeno kruto užaljenih pravil in resnic! Nastop naše mladine in vseh slojev ljubljanskega prebivalstva je bil najlepši dokaz popolne slovnosti v skrbi in ljubezni do koroških rojakov ter nepotvorjen izraz splošnega in soglasnega javnega mišljenja. Isto popolno skladnost kaže tudi brez izjeme vse naše časopise, in resnično je povedal govornik, ki je dejal: »Glede Koroške in neodrešenih slovenskih pokrajin ne poznamo niti kakih strank niti stanovskih razločkov!«

Ali pa ni še toliko točk, glede katerih bi bilo tudi mogoče žeteti, da se zedinimo v mogočno enoto, ki je ne moti nobeno strankarstvo in kastovstvo ali klasovstvo? Ali nas mora res vedno le bič izpametovati in le nesreča iztrežniti? — Slovenija bo kmalu slična monstrumu, ki zbujala še grozo in sočutje. Dokler smo bili pod Avstro-Ogrsko, smo bili podobni sužnju, ki je tičal sicer v ječi, a se je vendarle veselil vsaj še vseh svojih zdravih udov. Danes smo svobodni,

a Sloveniji hočejo odsekati obe nogi in obe roki!

Da je taka zahteva nemogoča, je danes tudi javno mišljenje! Ljubljansko občinstvo je proti tej nakani grozljivo ugovarjalo in od povsod odmeva isti protest. Da pa se take in enake operacije na Sloveniji ne bodo več poskušale niti odzunaj, niti odnotraj, ali bi ne bilo pametno, da se združijo vse slovenske stranke in vsi stanovi? Ali pa vsaj vse naše napredne stranke in vsi narodni, državotvorni in domoljubni stanovi?

Javno mnenje trdi, da je to ne le možno, nego tudi — nujna, neizogibna dolžnost!

Jedva mesec dni nas loči od volitev v konstituanto. Ali naj se že čez par dni začne med nami klanje, blatenje in smešenje, in zopet naj se nudi Korošcem, Primorcem in Prekmurcem odurni prizor gnusnega bratomstva? Ali naj slučaju volilne geometrije in večje ali manjše vsiljivosti agitatorjev prepustimo določiti, kdo bo v bodoče zastopal v Beogradu interese — Slovenije morituar? Dejanja in še huje nehanja jugoslovenskih ministrov, ministrskih predsednikov in diplomatov so nas menda končno vendarle v toliko izbruhala, da se danes zaveda že vsak slovenski inteligent, da tako ne sme iti več dalje!

Tako je javno mnenje izobražencev. Zato pa vendarle zavračam nekatere vzklike in nastope pri zadnjih demonstracijah. Kvarili so njih imponujočo dostojnost, pravičnost in kulturnost. In upravičeno lahko ugovarjamo, da niso bili izraz javnega mnenja. Ako zahtevamo, da se nas spoštuje kot narod, spoštujemo sami reprezentante naše volje in moči! Zaliti avtoriteto in skruniti osebno čast najvišjega predstavitelja Slovenije, se pravi omaloževati avtoriteto in čast vsega naroda. In razbijanje tuje lastnine ni slovenski običaj. Posnemati tržaške fašiste in koroške Volkswehroce je za Slovence nečastno. Reagirati na pobalinski vzklik nekega postopaka, ki je pozivil v neki kavarni, naj se obesi najprej gotove, za naš narod in za našo domovino velezaslužne osebe, reagirati — pravim — na bedasto bestialnost take sorte, bi se reklo ji pripisovati vsaj kolikor toliko pomembnosti. Javno mnenje jo je obsodilo in jo obsodi še na pristojnem mestu. — Tudi nekatera izjavljanja v nekem našem časopisu, naperjena proti bratom Srbom, so prekoračila mero, ki jo zahteva hladna predar-

nost. Javno mišljenje se ne strinja s tako gonjo, ker ve, kam pes svojo šapo moli . . .

Jugoslavija je enotna država s skupno centralno vlado in upravo. V njima sede in odločajo prav tako Slovenci, kakor Hrvati in Srbi. Vsaj morali bi odločiti! Če je torej kje kaj krivde, naj pade ta na vse tri brate Mrnjavčeviče enako! — Ali so slovenski ministri in slovenski uradniki ter slovenski narodni predstavniki dovolj in dobro poučili hrvatske in srbske tovariše v Beogra-

du o krasoti, bogastvu in važnosti Koroške? Če niso, potem je krivda le na slovenski strani; če pa so, je to za nas le nov dokaz, da Slovenci v Beogradu nimamo pravih mož in da bodi posled naša najpoglavitejša skrb: poslati v Beograd zares prave može!

Tako je javno mišljenje, ki pravi: Ne napolnimo se med sabo, potrkajmo se na prsi: »Nostra culpa! Nostra maxima culpa!« — pa hajd složno in energično: Proč s Švabi! Proč z Lahi!

## Politično pismo iz Amerike.

»Svet bode odrešen, on se že odrešuje. Odrešuje se; ne po onih, ki vihte rdečo cunjio besedne vojske, ki groze in zahtevajo, nego po onih pogumnih — delavcih, izumiteljih, truda-ljubiteljih —, možeh in ženah, vršcih dolžnost, katera jim je ravno najbližja.«  
 (Elbert Hubbard: »Little Journeys of the Hommes of the Greute«)

Vihar, ki je divjal preko našega malega planeta, se je končno polegel in njegovi prebivalci morejo prilezti zopet na dan in si napraviti račun o storjeni škodi. Čeprav Amerika ni bila zadeta od polnega udara Martove bojne sekire, je bila dežela Washingtonova, Lincolnova in Wilsonova vendar precej hudopretresena. Mogočen sunek je prehaljal našo deželo od obali do obali. Ako je bilo pet milijonov mož iztrganih od svojega mirnega dela in mahoma vrženih na vojaška vežbališča, je jasno, da je to moralo deželo spraviti iz ravnesja. Zlasti če se pomislimo, da je to narod miroljubnih, delavnih ljudi, ki nima stalne armade, kakršne so dandanes v navadi, in ki ni gojil nobenih aspiracij ali tajnih poželjenj, zaslužniti sosedne države.

Toda, kakor če orjaška noga brene v mravljišče in se to takoj prepreže z živim gomazenjem, tako je Amerika več kot preveč okusila ves dirindaj, tako da je pač treba škodo popraviti. Od Atlantika do Pacifika, od Njujorka do San Franciska, od reke Rio Grande do Kanadskega praga — se vrti vsako marljivo kolo, puha dim vsak dimnik in vsak človek, ki hoče delati, je na delu. Kakor če mravlje popravljajo poškodovano mravljišče: Radi zadobljena havarija pravi Amerikaneec ne iztika za vzroki škode, ne zapravlja dragocenega časa z vpitjem in tarnanjem, obdolžuje to in ono, nego posveča vso svojo telesno in npravnstveno snago nalogi, ki ga čaka. Meni, in meni pravilno, da bo pač časa na izobilje, pričakati se potem, ko bo dom popravljen.

Imamo poravnati in odpraviti odveč draginje, treba je izlečiti profitašt-

vo in še stoineden po-vojni problem, kakor jih mora tudi Evropa prebolevati. Preveč smo napadeni po oni po-vojni bolezni, ki se zove nezadovoljstvo, in ki je, kakor influenza, svetovno epidemija. Toda duh te dežele pravi »Never say quite« (slovensko bi se reklo: »Ne bodi nikdar samozadovoljen«) in in pod nobenimi okoliščinami ne bo pravi Američan zapustil možnosti, da misli! Da trezno premišluje! Naša težka vprašanja se polagoma rešujejo, epidemija nezadovoljstva in nezadostnosti se stopnja iztreblja. Skoro že bi Amerika korakala po svoji stari trdnji poti.

Stvar, ki prav sedaj v Združenih državah absorbira vse zanimanje, je borba za predsedništvo. Opazovalec, ali pravilneje, volilec je tako zaposlen, smotre različne politične govornike in čitajoč razne politične članke v časnikih, da mu je kakor »rodoljubu z dežele« v cirkusu s tremi igrišči, — kjer ni zmožen slediti vsem produkcijam samo z enim parom oči in ušes.

Dne drugega bližnjega se novembra bodo državljanji teh Združenih držav volili novega predsednika in podpredsednika. Dasi je tu pet strank, ki tekmujejo za svoje kandidate, sta vendar obe stari stranki — republikanska in demokratska — oni, med katerima morajo odločevati volilci, kajti ostale stranke so, naravnost povedano, pre-slabše, da bi izvolile predsednika. Republikanska stranka je postavila senatorja Hardinga iz Mariona v državi Ohio za svojega kandidata. Senator Harding je bil od države Ohio dvakrat izvoljen za senatorja Združenih držav. Demokratska stranka je izbrala guvernerja Coxa iz Daytona, Ohio, da bi nasledoval Wilsonu. Guverner Cox je bil trikrat izvoljen za demokratskega guvernerja (governor) države Ohio. Zelo zanimivo je, da sta oba kandidata rojakata ene in iste države Ohio. Dalje je zanimivo, da ima država Ohio največjo slovensko kolonijo. Cleveland v Ohiju ima nad 30.000 Slovencev, ki smatrajo to mesto za svojo domovino.

Predsednik Združenih držav se voli sledeče: Držav je 48 s 581 volilni-

## Izdaistvo pri Carzanu.

Že vrsto let živimo v nepretrgani verigi historičnih dogodkov. Vestni zgodovinarji si zabeležujejo datum za datum, a ne vedo, kateri je važnejši, dalekosežnejši, usodnejši. To pokaže šele bodočnost, ki jo ti dogodki oblikujejo kakor umetnik, sestavljajoč mozaik, kosce za koscem, navidezno brez reda in smisla, le za pestrostjo težč in prenetljivajoč, a koncem koncev vendarle stvarajoč po tajnem, zavedno trdnem načrtu. Tudi naša bodočnost se oblikuje v pester mozaik, ki ga ustvarja tajna volja nezprosne usode. Dogodek hiti za dogodkom, vesel, poln sreče, časti, uspeha, a zopet srmaten, žalosten, bičajoč nam živce in pobijajoč nas k tlom.

Usoda nam je stroga učiteljica: redko kdaj nas poboža, redkokdaj se nam nasmehlja. Navadno vlihti grčavo palico nad nami in nas zapira v temo ter postavlja v kot. Hudo je, a morda dobro za nas. Usoda pač pozna naš lehkli značaj, našo redko, južnjaško kri brez železa, naše srce, ki prerado hipoma vzplameni in zopet hipoma brez resnega povoda zleden. Usoda ustvarja iz nas

značaje, silne, neklonjive. Že doslej smo imeli med Jugoslovenci dober sloves: vztrajni smo, solidni, izvršni organizatorji, nadarjeni . . . ej, poleg teh odlik pa imamo še vedno napak obilico! Naj nas torej le biče in strahuje učiteljica Usoda: njena zasluga je, da smo postali tekotim stotletij kremen-narod in njena zasluga bo, da postanemo končno narod iz jekla!

»Malo nas je, a smo ljudje!« Usoda hoče, da postani vsakdo izmed nas junak. Ni sramotno, kar nam določa, in mi se ne branimo uloge, ki jo imamo igrati v Jugoslaviji. Bili smo zarotniki, veleizdajci, četaši, legionarji, klativezi, pa bomo posled še jugoslovenski iredentovci. Iz pestrega mozaika naših ulog, vedno častnih in spoštovanih, a malokdaj prijetnih, se morda sharmonizira končno naš moški obarž . . .

Te dni je bil triletni ljubljeg dogodka, ki je malo znan, a je bil važen člen v verigi historičnih dogodkov, ki so rodili usodni prevrat na laški fronti. Miloš Čtrnacty poroča o njem v češki »Narodni Politiki«. Zanimiv je, ker poroča o bratstvu Čehov in Slovencev ter o junaški

ulogi, ki so jo igrali takrat naši možje kot orodje Usode. Revolucijo Čehov in Slovencev na laški fronti je avstr. vlada tajila in skrivala, saj se je zavedala, da tiči prav v njej začetek konca Avstro-Ogrske . . .

Bilo je 18. septembra 1917, ko se je pri Carzanu v suganski dolini posrečilo Italijanom brez tovske predpriprave prodreti v avstrijske bojne postojanke in prav za prve baterije. Vojni minister Czaj je avstrijski državni zbornici šele leto kasneje na hudobno interpelacijo poslancev Wolfa, Hartla in tovarišev silno nerad priznal »ta naravnost verjetni dogodek«. Češki podlistkar poroča, da so bili glavni krivci tega avstrijskega malerja slovenski nadporočnik dr. Ljudevit Plivko in češki častniki Jirsa, Kohoutek, Zeleny, narednik Mlejnek in Kačič, desetičnik Malcinek ter dva pešca, ki ju ne imenuje.

»Neue Freie Presse« je prinesla obširen dopis o tem izdaistvu ter izjavila, da »treba priznati«, da je bila izdaja »temeljito in mojstrsko« pripravljena: »veliko srečo je preprečilo le dejstvo, da je italijansko poveljstvo zagrešilo hibe pri izvrševanju načrta, ki je ponujal Italia-

nom popoln uspeh naravnost na krožnik.«

Kakor videti, so naši častniki merili izvrstno, in le laška nerodnost in strahopetnost je zakrivila, da strel ni zadel v črno! Že leta 1917! Za koliko bi se bila skrajšala vojna, če bi ne bili Italijani nesposobni in bojazljivi!

Miloš Čtrnacty piše: »O, major Franta Jirsa mi je podal prijazno sledeče informacije: Načrt »izdaje« se je porodil v glavi hrabrega reprezentanta Slovencev, dr. Ljudevita Plivka, gim. profesorja v Mariboru. Njemu se je rade volje postavil po hoku češki junak, četovodja Karel Mlejnek, sin ubožnega kmeta iz vzhod. Češke. Mlejnek je že junija spretno prenesel k Italijanom dopis, ki je bil naslovljen na poveljstvo I. ital. armade v Vicenzi. Simuliral je, da si gre ogledat sovražni-kove postojanke, voljake lastne patrulje je razkropil s strelom in, in ko je opravil v Ital. zakonih svojo nalogu, se je mirno vrnil k svojemu oddelku. Takratni poveljnik, avstrijski podpolkovnik Vidale, ga je za ta čin celo povabil na stražmojstra ter mu je dal podeliti »malo srebrno« za »junaško vedenje« . . .

Tako smo dobili iz Italijani stik — je pripovedoval g. Jirsa — in je bil dogovorjen sestanek z načelnikom ital. gener. štaba, majorjem Finzljem. Sporazumljali smo se tudi s pomočjo topovskih strelcov, kakor je bilo dogovorjeno, ali s številom in smerjo raket. Sestanki so se vršili ponoči. Ital. častniki so bili silno oprezn; sami so hodili na stražo in nihče izmed moštva ni smel pri takih prilikah biti izven zakopov. Iz Ital. jarkov smo se vračali vselej s cigaretami, časopisi in zanimivimi novicami.

Spominjam se, da je neki noči odnesel dr. Plivko sam pismo za ministra Beneša, ki je bil takrat v Parizu. Poslala ga je njegova soproga s posredovanjem poročnika Hoppeja.

Tako so minevali tedni, polni marljivih priprav, dokler nas ni dr. Plivko presenetil z vestjo, da so Italijani sprejeli naš predlog ter da izvrše v našem odseku veliko ofenzivo.

Devetindvajset prostovoljnih voditeljev, po večini Čehov, je bilo skrivaj pripravljanih, vesti italijanske kolone za naše zakope ter v nekaj urah dospeti prav do Tridenta.



ni glasovi. Da je izvoljen za predsednika mora kandidat dobiti 266 teh glasov. Država New York ima največ elektorjev (volilnih moči), namreč 46. Sledi Pennsylvania s 38; nato prihaja Illinois s 29, Ohio s 24; Ohijsi sledi razne države s vedno manj in manj glasovi, do takih držav, kakor Wyoming, New Mexico, Arizona, Nevada in Delaware, ki imajo le po tri volilne moči. Vsaka stranka izbire in postavi v vsaki državi toliko elektorjev, do kolikor jim ima pravico določena država. To so seveda moči, ki so znani kot zanesljivi in ugledni pristajši svojih strank. Volilci na volilni dan ne bodo volili naravnost guvernerja Coxa ali senatorja Hardinga ali kogar že od drugih kandidatov, nego bodo glasovali za kandidirane predsedniške elektore, ki potem šele tvorijo volilski izvidec za predsedništvo.

Obe veliki stranki pripravljata eno izmed najbrdkejših političnih borb, kar jim je bil sodobni volilec pričal. Voditelji republikanske stranke so ravnali po nominaciji povdarili kot glavno točko, da se bo predsedniški boj 1920 sukal okrog vprašanja Zveze narodov. Senator Lodge in senator Harding, na belu republikanski senatorji, sta zadnji dve leti izrabljala vsako možno prožje zoper Wilsona, ki je demokrat. Vsako le moglo stvar se je porabilo, da se diskreditira Wilsona ne le pred svojim lastnim narodom, nego preko širnega sveta. Bili so senator Harding in tovariši, ki so to državo zadržali, da pristopila k Zvezi narodov.

Kakor rečeno, glavno preporno vprašanje v boju za predsedništvo je Zveza narodov. Ker prostor ne dopušča, hočem se le dotakniti te točke, kakor se razvija platforma obeh strank. Republikanska platforma (volilno geslo) pravi o tej stvari med drugim tole: »Republikanska stranka se zavzema za dogovor med narodi glede ohranitve svetovnega mira. Mi menimo, da mora taka mednarodna združitev temeljiti na mednarodnem pravosuđu in mora poskrbeti za način, ki bo vzdrževal moč javnega prava potom razvoja zakonodaje in razpolaganja po neustankarskih sodiščih. Zanimaj naj se takojšnja splošna mednarodna konferenca, kadarkoli bi bil mir ogrožen valed politične akcije, tako da bi bilo dano jamstvo za mednarodno pravičnost in poštenost, ter bi narodi uporabili svoj vpliv in svojo moč za preprečevanje vojne. Mi smo naziranjia, da se vse to da doseči brez kriziranja narodne neodvisnosti in ne da bi se ljudstvo Zjedinenih držav oropalo uveljavljenja pravice, določati od slučaja do slučaja samo zase, kaj mu je prav in pravično, in ne da bi to ljudstvo moralo igrati vlogo udeležence, namesto le mitelja pri kaki skupini prepornih zadev, o katerih ni možno soditi.«

Demokratska platforma pa propoveduje o tem predmetu bistveno naslednje: »Mi prizvemamo prezidentovo naziranje o naših mednarodnih obveznostih in njegov trdni odpor zoper pridržke, ki so sposobni razmesariti vitalna yavstva versalleske pogodbe in pripočamo demokratom v kongresu, naj glasujejo zoper resolucije za separatni mir, ker bi tak mir narod oskrnil. Zametavamo kot popolnoma ničevno, če ne globoko, republikansko naziranje, da bi ratifikacija pogodbe in članstvo pri zvezi narodov na katerikoli način ošbila popolnost in neodvisnost naše države. Dejstvo, da je pogodbi pristopilo 29 narodov, vseh pravtako ljubosumnih na svojo neodvisnost, kakor mi na svojo, je zadosten protidokaz zoper tak skrb. Predsednik je ponovno izjavil in to splošno soglasanje (narodov) nam je tudi porok, da morajo biti vse naše članeke dolžnosti in obveznosti pri zve-

zi v striktnem skladu s ustavo Zjedinenih držav, v kateri je vteleben temeljni zahtev, da se vrši ugovovtvena razprava v kongresu (narodnem predstavništvu), predno bi se ta narod udeležil kake vojake.«

Bil je običaj predsedniških kandidatov se izsa Georgeja Washingtona, da potujejo od države do države, dokler traja predsedniška borba, in imajo govore, pri katerih razkladajo v glavnih potezah svojo politiko, ki jo bodo vodili, če bodo izvoljeni v Belo hišo. Senator Hardingovi pristajali pa so akcionili, da jim ne kaže poslati svojega kandidata na govorniško turo. Zakaj paš, je težko dognati; toda demokrati trde, da Mr. Harding trepeče pred tem, da bi »slezel na oder pričanja«, boječ se, da bi se mu stavila vprašanja, ki bi ga spravila v stisko in njega samega pobila, če bi odgovoril. Nasprotno pa sledi guverner Cox starodavnemu običaju. V svojem posebnem vlaknu hiti od države do države, od mesta do mesta, in govori volilem na kolodvorih, v gledališčih, odprtih pavilijonih. Faktično so njegovi managerji (reditelji) kjer le mogoče pripravili potrebno, da ga občinstvo more slišati. Listi poročajo, da je zadnji teden govoril včasih po 16 govorov na dan. Vzbudil je velikansko senzacijo, ko je pred kakima dvema tednoma vpršil mnogodosegljavega poslušalstva v Pittsburghu, Pennsylvaniji, obtožil republikansko stranko, da je prejela nad 15 milijonov dolarjev od velekapitalistov v državi, da s tem denarjem pokopi take časnike in obzornike, ki so kupljivi, in da rabijo dolar tam, kjer manjka razlogov; ali po domače povedano, da predaedništvo kupijo. Vsed teh obtožb je kongres takoj odredil preiskavo, pri kateri bodo vse politične stranke zaslišane, tako o svojih stroških za predsedstveno kampanjo, kakor tudi, odkod ti fondi izvirajo itd. Preiskava se ravnio pričinja. Tako oddaleč so republikani priznali, da so prejeli pet milijonov za svoj volilni zaklad. Guverner Cox pa je večeraj naznanil, da se je zbralo daleko nad 15 milijonov v namen poskusa, doseči Hardingovo izvolitev. Senator Harding pa, govorč izpod obokov svoje hišne veže odposlanstvom, ki prihajajo od vseh strani naroda, in v izjavah na časnike, zanikuje, da bi kolikaj vedel o tem »mazzalnem fondus«.

Vse politične stranke močno tekmujejo v trudu za inozemske glasove (glasove priselencev), ker glasovanje inozemcev bo učinilo velikansko razlike pri tej volitvi, kakor tudi pri vseh kasnejših. Jugoslovanski volilci šrom cele Amerike so dali pred štirimi leti Mr. Wilsonu in demokratski stranki svojo enodušno podporo. Jugoslovanski volitelji to povdarjajo, kajti če bi ne bili Jugoslovani države Kalifornije solidarno volili Wilsona, bi bil med republikanskim nasprotniškim uspehom in Wilsonom, ki je demokrat, silno majhen razloček. In država Kalifornija je pred štirimi leti odločila volitev sploh; šlo je skoro za enake uspehe obeh strank. Prilagam izretek iz časnika, ki pravi med drugim: »Narodna italijansko-amerikanska liga, obsegajoča nad 500.000 glasovalcev, bo letos podpirala Hardinga, v soglasju s okrožnostjo, ki jo je prejela od svojega prvomestnika Filipa C. Giordana.«

Pueblo, Colorado, 8. sept. 1920.  
Vladimir Walther Predovič.

\*) »Magazines«, to so tedniki, polmesečniki itd., izhajajoči v zvezkih (revije), ki imajo mnogo več vpliva in ugleda, nego dnevniki, ker sodelujejo pri magazinskih navadno resni znanstveniki in pisatelji raznih strok ter znane-ga imena.

## Quo vadis ...

(Pismo iz Bosne i Hercegovine).

U Sarajevu, početkom oktobra.

Iz hrvatske pučke stranke.

U zemlji senzacija, kakva su Bosna i Hercegovina, nije nikakvo čudo, da je opet isplivalo na političku površinu famozni zamjenik avstro-ugarskog zemaljskog poglavice dr.

Dr. Pivko je dovršil poslednje podrobnosti naskoka ter se je vrnil iz laških pozicij z dvema velikima steklenicama opija. Tega smo namešali v kavu Bosancem in avstrijskim strelcem. Do 14. septembra opodine so Lahi ustrčili dvakrat s težkim topom: znak soglasanja in jutrišnjega navala. Dne 17. septembra o polnoči je začel metati reflektor z Monte Lefrea ravne žarke: znak, da se akcija začne.

Prve italijanske patrulje v čevlji z gumovimi podplati so zgrabile avstrijske straže, presekale električne zveze ter se kakor valovi zagnali naprej. Toda nezaupnost italijanskih častnikov in vzajemna osobna sovražnost sta izzvali popolno konfuznost v izvrševanju nadaljne italijanske akcije. Prvi italijanski oddelki so že prijemali poveljnike našega oddelka, dospeli so že 1 km za našo fronto do lahkega topništva, v naših vrstah je nastala panika — toda ital. poveljništvo se je še vedno obotavljalo ter je na naše vzpodbujanje odgovarjalo le s svojim »lentamente« (polagoma). Ranjen sem odšel na laško stran, medtem ko je moral dr. Pivko prebresti vse opasne kavne, kamor so se Italijani bahi

Nikola Mandić, Sušteršić, Mandić, Frank, Šerif Antautović, nadbiskup Šadler, episkop Letica ljudi su jedne kategorije, koji su ispunili najcrnije stranice povijesti našega naroda s ovu stranu Drine. Većina je moralno ili fizički mrtva. Kao lumen ostaje na životu dr. Nikola Mandić, ko-ga će hrvatska pučka stranka kandi-

vstopiti. Mlejnec je tekao po Ital. pomoč ter se je vrnil izčrpan, dobivši za svoje brezprimerno smelost tri rane z bajonetom in dva strela — od ital. vojakov!

Raznesla se je vseobča borba, laško poveljništvo pa je izgubljalo glavo bolj in bolj. Zaman so bile vse grožnje častnikov, ki so o akciji vedeli in so nam zaupali. Do drugega dne je trajal boj, ko je končno prišel za nami k Ital. brigadi tudi dr. Pivko. Topovi so grmeli in rušili avstrij. zakope, trume ital. vojske so prihajale na pomoč. Oddelki ital. ciklistov, ki so imeli prizadeti avstrij. vojem poslednje udarce, so nas le radovedno ogledovali, namesto da bi bili pobrali sadje naše štiri mesece trajajoče, nad vse napore in nevarne delavnosti ...

Z bolestinimi čustvi smo odhajali v Italijo, da bi ondi z lastno silo nadaljevali svoj upor. Kaj je koristilo, da je bil italijanski general degradiran in poslan v pokoji! Avstrija je potegnila od Soče svojo vojsko na tirolsko fronto in ves naš napor je bil uničen ...

Doma so nas proglasili za veleizdajalce, ker pri Ital. ujetnikih so našli naše mape. Soprog dr. Pivka

držal v izborima za Konstituanto. Ako nepristrano uvažimo, da u redovima pučke stranke u Bosni imade doista (narodo mladji) elemenata, čije se iskreno jugoslawenstvo ne može poricati, dolazimo do zaključka, da je kandidatura dr. Mandića gest političkih očajnika, koji hoće da a konto plemenske razdraženosti izposluju što više glasova u izborima, gest onih, koji se boje uspeha vrlo labave hrvatske težačke stranke. Rovarenjem Hrvata starega mentaliteta i uslijed postupanja mnogih bosanskih Srba potencirano je srbofobstvo hrvatskog naroda u mnogim srezovima Bosne. Dakako, da će ti ekstremni elementi rado primiti kandidaturu dr. Nikole Mandića. Njegova »rehabilitacija« je dakle plod partijske taktike Korošćevih pristaja u Bosni i Hercegovini. Drugo je pitanje, da li je taj akt u skladu sa pisanim programom Hrvatske pučke stranke. Dr. Nikola Mandić je bez sumnje čovjek rijetkih sposobnosti, okretljiv je političar sigurno nego dr. Srkić, dr. Sunarić, dr. Nježić i efendija Korkut. Ali i Juda je imao izvesnih trgovačkih sposobnosti, kad je Krista prodao za 30 srebrnjaka.

### Iz radikalne stranke.

Nakon žestokih ličnih i programatičnih polemika sa Ojorgjom Čokorilom i njegovom »Srpskom Zorom« upravo frapantno djeluje zauzimanje radikaliskih prvaka za Djordja Čokorila i za štampanje njegove »Srpske Zore«, koje mu je iz poslovnih (nipošto političkih) razloga uskratilo udruženje sarajevskih štampara. Pod prijetnjom oduzimanja koncesije moraću štampari da preuzmu štampanje lista onog čovjeka, koji je bio avstrijski plaćenik, urednik crnožutog »Sarajevskog lista« i kome je najviši cilj: Velika Srbija bez Hrvata i Slovenaca. U demokratskim redovima vide u tome izbornom kooperiranje radikala sa Čokorilovim pristajama. Ako to odgovara istini, onda radikalna stranka sama ne vjeruje u svoju jakost u Bosni i Hercegovini ni je popustila u svojim načelima o jedinstvu, jednakosti i ravnopravnosti Srba, Hrvata i Slovenaca. Tertium non datur. Po našem mišljenju radikalna stranka upošte ne treba Čokorilove pomoći. Ona će sigurno i bez njega dobiti najviše mandata u Bosni i Hercegovini. Kampanja direktora »Srpske Rijeci« proti Djordja Čokorila, vlasnika »Srpske Zore« bilo je sasvim korektna in umjesna, a našla je na opšte odobravanje i kod Srba i Hrvata.

### Iz demokratske stranke.

Njezna je budućnost, jer njoj pripada omladina. Za Bosnu i Hercegovinu njezna su načela suviše savremena. U našoj čitinskoj Čaršiji, gdje se stiču pare a konto plemenskih opreka i travica, ideal je čistog jugoslawenstva odviše daleko. Već samo ime Jugoslavija mrsko je bosanskom Srbini i bosanskom Hrvat. »Srpska Rijec« i »Srpska Zora« nazivaju je konstantno »Jugovinom«. Ideja, koju propagira demokratska stranka našla je oduševljeno pristaje u redovima mladji i naprednih muslimana »Budućnost« u redovima mladji Hrvata »Hrv. Obnova« i medju srpskom omladinom, koja se priključila jugoslawenskom udruženju Ra - de - ne (radikalne demokratske napredne omladine). Stranačka organizacija demokrata razvija se tek u najnovije vrijeme. Dosada je na tom polju vrlo malo učinjeno. Rad u narodu bio je slab pa smo u Bosni doživjeli taj absurd, da imadu gospodstva (gazdinska)

so aretirali in jo vrgli v ječo za 6 mesecev. Sele na intervencijo posl. Strbneza so ji ječo nekoliko olajšali. Trikrat so nemški poslanci v drž. zbornici interpellirali zaradi nas ter napadali naše »nerodoljubno« vedenje; medtem pa smo mi v Italiji pripravljali nove podkope svojim tlačiteljem.

Vsak udeleženeec se bo rad spomnjal veselih trenutkov našega skupnega življenja, ko smo dokazali vzajemnost in edinstvo češkojugoslawensko, ko smo si prisegli, da hočemo braniti tudi v bodoče svojo svobodo proti škodljivcem, notranjim in zunanjim, ki žele razbiti ono, česar niso pomagali graditi ...

Tako je zaključil majof g. Jirsa svoje pripovedovanje. A doslov? Poveljništvo II. praporja 39. pešpolka legionarjev je vložilo že lani v jeseni predlog, da je treba dr. Pivka odklikovati. Doslej še ni došla rešitev. Naj bo torej posvečena slovenskemu junaku in njegovim češkim tovarišem vsaj »ta skromni spominek!«

Tako piše Miloš Čtrnactý.

—\*—

radikalna i bogovska jugosl. muslim. organizacija glavni kontingent svojih pristaja u provinciji u širim slojevima naroda, a težačka demokratska stranka po varošima medu intelligencijom. Moralo bi zapravo da bude obratno. To je ujedno znak, da su u Bosni i Hercegovini mnogo važniji plemenski i vjerski koprici, nego li rješavanje agrarnog pitanja. Napredni i demokratski elementi u Bosni trebali da se fuzioniraju, da se riješi svit tradicije loše taktike, da se fuzioniraju i da zajednički počmu s novim radom. Pred njima je trnovit put. Bosna i Hercegovina ostale su sasvim neobrađene. Trnja imade i suviše.

### Iz hrvatske težačke stranke.

I ako po svom programu pripada separatističkom Narodnom Klubu, ipak nastoji hrv. težačka stranka, da bude samostalna. Odlučno se protivi agrarnom programu Narodnog kluba. Iz svojih redova izbacila je poznatog kmetovera dr. Jozu Sunarića, a njezina najnovija akcija protiv rehabilitacije dr. Nikole Mandića primljena je u srpskim redovima sa osobitim simpatijama. Mnogo se govori o njezinom razkolu. Jedna grupa hoće da se priključi pučkoj stran-

ci, a druga (manja) demokratima. A to je teško vjerovati, jer je nemoguće da bi stari bosanski pravaši primili preko noći centralistički program demokratske stranke, i ako ih agrarna načela vežu na nju, ni kuralu ministra Korošca. Rad stranke u narodu je vrlo slab. Njoj najviše imponira, koliko će povjereničkih mjesta dobiti u zemaljskoj vladi, pa bilo da šusteri vode poslove krojačkih radnika. (Njezin profesor Jovo Janković vodi poslove povjereništva za ishranu.)

O komunistima i o muslimanskim feudalcima (jugosl. muslim. organizaciji) treba posebno pregovoriti.

### Quo vadis ...

Rekapitulirajmo: Hrvatska pučka stranka rehabilituje stare ozloglašene Austrijance i time podjuruje plemenske instinkte srpskih šovenja; radikalna stranka radikalizira se — Čokorilovštinom; demokrati čekaju na pečene piliće iz neba; hrv. težačka stranka vodi odurnu borbu ličnih interesu svojih vođa itd. Na svim linijama negativni rad! Kuda srljaš, Bosno i Hercegovino, mezmče jugoslawenske dinastije Karadjordjevića!?

## Plebiscit na Koroškem je imel samo informativen značaj!

Praski »Narodni Listy« z dne 12. t. m. razpravljajo o plebiscitu na Koroškem pišoč med drugim: »Tudi podružnica češkoslovaškega dopisnega urada javlja, da je »treba računati s tem, da bodo Nemci nekoliko prehiteli Jugoslovence«. Isti urad konstatuje nadalje, da so »dunajski listi polni hvale za italijanske in angleške oficirje, ki so si pridobili za Nemce odlične zasluge«. In v resnici, tako vsaj se pritožujejo jugoslovenski listi, se je plebiscitna akcija vršila, kakor da bi šlo za boj Jugoslovenov z Italijani in Avstriji ob tih angleški asistenci. V tem oziru je velekarakterističen zadnji konflikt italijanskega delegata princa Borghesa z jugoslovenskim zastopnikom. Imela sta daljšo diskusijo, v kateri je Borghese branil avstrijske interese; med drugim je naglašal, da se na plebiscitnem ozemlju nahaja mnogo preoblečenih srbskih častnikov. Na to je odgovoril jugoslovenski delegat: »A mi imamo v rokah dokaze, da se na plebiscitnem ozemlju naha-

jajo preoblečeni italijanski oficirje«. — Vsekakor je bila borba na Koroškem nevarna: Na eni strani bogati koroški Nemci, ki jih je podpirala italijanska velečila, na drugi strani slovensko ljudstvo, po večini siromasno in ubogo.

Toda zmota je trditve nemških listov, da bi pripadla v slučaju, ako bi bil izid glasovanja neugoden za Jugoslovence, vsa Koroška Avstriji. Plebiscit je informativen, a ne odločilen značaj. Odločitev o conl A se izvrši tam, kjer se je odločevalo o mejah Avstrije vobče. Da bi pa imel kdo smelost, da bi jugoslovensko večino, in če bi se tudi iz raznih razlogov ne mogla uveljaviti, potisnil pod nemško avstrijski jarem, se vendar ne da misliti. V vsakem slučaju bo Koroška razdeljena med Jugoslavijo in Avstrijo.

Kolikor se spominjamo na določbe mirovne pogodbe, vrhovni zavezniški svet dejanski ni vezan v svojih odločbah na izid ljudskega glasovanja.

## Program socialno demokratske stranke za volitve.

V sredo je priobčil »Naprej« manifest izvrševalnega odbora socialno demokratske stranke »Slovenskemu delavskemu ljudstvu k volitvam v konstituanto«. Ta manifest vsebuje program socialnodemokratske stranke z ozirom na predstoječe volitve v konstituanto. V tem manifestu se pravi med drugim: »Samoobsebi je umevno načelo, da odloča ljudstvo potom konstituante v vseh upravnih zadevah, začeniš z vprašanjem, ali bodi nova država monarhija ali republika. Nepobitno je namreč dejstvo, da gre za ureditev popolnoma nove države, ne pa le za nadaljevanje, povečanje ali preustrojenje nečesa, kar je že obstajalo. V svetovnem viharju, ki ga je sama zločinsko izzvala, je poginila habsburška monarhija in njenega vstajenja ne more biti več za njeno pokončano avtokracijo. Ali kar raste na razvalinah, ostalih izza nje na jugu, tudi ni enostaven prirastek za katerokoli drugo državo. Rešitev jugoslovenskega vprašanja v narodnem oziru ni v nobeni aneksiji, temveč le v svobodni združitvi jugoslovenskih plemen na podlagi prostovoljnega sporazuma in popolne enakopravnosti. To je prava naloga konstituante, ki ji torej ne smejo v nobenem pogledu prejšnje ali prestoječe uredbe vezati rok, temveč je poklicana, da uredi nov narodni dom edino po volji naroda samega ... V tem smi-

slu zahteva socialna demokracija v jugoslovenski državi uredbe, ki omogočijo najpopolnejšo svobodo političnega, kulturnega in socialnega gibanja, torej nepopačeno demokracijo z najobširnejšimi ustavnimi garancijami v obliki ljudske republike.«

Nadalje zahteva socialna demokracija avtonomijo občin in drugih sestavnih delov države. Priznava brez pridržka enotnost države in odklanja vse separatistične tendence, naj se odejajo s kakršnimikoli plačili. Stranka je za pošteno valutno reformo, zahteva odpravo militarizma in uvedbo ljudske brambe. Izvršiti se mora že obljubljena agrarna reforma. Tudi šolo je treba reformirati ter jo osvoboditi vseh vplivov cerkve, kapitala in militarizma. Končno zahteva socializacijo velike industrije, rudnikov, veleposestev in bank. — Dvomimo, da bi bilo politično pametno, ako se meče sedaj v politično borbo geslo o republiki, saj mora vsak trezen politik vedeti, da je vprašanje monarhije ali republike za našo državo že premagano stališče. Ali nimamo že dovolj drugih gesel, zaradi katerih se stranke ravsaio in kavsajo? Ali nimamo dovolj vladnih kriz, da si povrhu še želimo, da bi si ustvarili nov forum, kjer bi se lahko pojavljala za državo še usodnejša kriza?

## Politične vesti.

— Občni zbor krajevne organizacije JDS. za šentjakobski okraj se vrši 28. t. m. ob 8. uri zvečer v gostilniških prostorih g. Batjela (prej Jamnik) na Karlovaški cesti. K obilni udeležbi vabi odbor.

— Vodstvo mariborske slovenske ljudske stranke in mariborski legndri. Maribor, 16. oktobra. Včerajšnja mariborska »Straža« prinaja na uvodnem mestu pod naslovom: »Naša SLS in mariborske demonstracije« tole izjavo: »K zborovanju, ki so ga klicali neodgovorni elementi v sredo zvečer, iz katerega se je razvila politična demonstracija, naša stranka ni bila povabljena in pri tem zborovanju tudi ni bila zastopana. Člani, ki so izvedeli, da so sklicani dvomljivi elementi zborovanje in so stili iz naprej izgrede, so opozorili policijski komisarjat že v sredo po dnevu, da naj ukrene vse, kar je potrebno, za red in mir in spravo izgrede. Naša stranka stoji na sta-

lišču: V državi mora vladati red in mir in vsakemu mora biti zagotovljena varnost življenja in imetja. Kdor greši proti temu načelu, sodbopava državi ugled na zunan in je škodljivec naše domovine. Naša stranka energično protestira proti nedopustnemu hujskanju ljudske množice naj pride od katerekoli strani. SLS odločno obsola izgrede proti sosedanom druge narodnosti, ker je tako postopanje nemoralno ter je škoduje državi in narodu in dalo našim nasprotnikom povod, da v Avstriji porabijo isto orožje proti tam bivačim našim bratom Slovincem, ki morajo končno trpeti in plačevati škodo, napravljeno pri pouličnih izgrelih nerazsodne množice v Mariboru. Vodstvo SLS.

— Demagoštvo v zagrebškem občinskem svetu. Zagreb, 16. oktobra. V predvečernji popoldanski seji mestnega samoupravnega odbora je prišlo do silno burnih prizorov, ki so značilni za milijonske



zjedničarjev in frankovcev in njih pričakovanje glede konstituant. Med razpravljanjem o nekaterih manj važnih predlogih je prišlo do mnenjskih prepirkov. Tako je mestno poglavarstvo predlagalo, da naj se da regentu pri njegovem posetu v Zagrebu na razpolago palača na Strossmayerjevem trgu na prostoru nekdanjega kraljevskega dvorca. Oglasil se je svetnik Božičević, ki je zahteval, da se ponudba formulira tako, da se da ta palača na razpolago vladni ali pa, da se da na razpolago regentu toda samo do konstituant, ker se ne ve, kaj bo ukrenila konstituant. Frankovec dr. Prebeg je v dolgem govoru izjavil, da naj se da palača za 5 let v najem proti letni odpovedi. Demokrat Ancel: Kakor da bi moglo mesto Zagreb dati kralju v najem stanovanje! Dr. Prebeg navaja med drugimi argumenti za svoj predlog, da bi se mogli zopet vrniti Habsburgovci in bi imeli potem v Zagrebu stanovanje. Ancel: Dati jim hočemo stan — na kandelabru! Tudi frankovec dr. Košutič, (znan izza veleizdatniškega procesa) je bil za dr. Prebegov predlog. Demokrat Ancel spominja frankovce, kako so plazili po trebuhu pred Francem Jožefom. (Politeo: In pred Karlom.) Tendence vsega govorenja je prozorna. Ne gre jim nič za stvar, marveč hočejo s svojimi ugovori prikrito rohati proti regentu in mu zagreniti bivanje v Zagrebu. Ob enem se vidi jasno, kako naziranje vlada v zalednisti glede konstituant. Ancel je ozval zjedničarje, da naj tako govorijo v javni seji občinskega zboru pa ne samo v tajni seji odbora. Po nekaterih drugih zadevah je bil sprejet tudi Politeov predlog, da se brzovali v Ljubljano, da se izguba Koroške velika izguba ne samo za Slovence, nego za vse J. gostovine.

— **Demokratska posvetovanja.** V Varazdinu, 16. oktobra. Predvčeršnjem je bil tu sestanek vseh delegatov demokratske stranke v varaždinskem okraju, na katerem se je razpravljalo o organizaciji volilnega aparata. Za nedeljo, 23. t. m. je sklicana konferenca vseh delegatov iz županije in Medžimurja, da se izvede centralna organizacija. Vršila se bo tudi debata o kandidatih listi ter se bo osnovalo tajništvo stranke za hrvaško Zagorje in Medžimurje.

— **Neuspeh hrvaških separatistov.** V Varazdinu, 16. oktobra. Včeraj se je vršila tu konferenca klerikalne hrvaške zajednice, Magdičevcev, Radičevcev in Frankovcev. Noben izmed teh skupin ni postalno tu z rožami zato se skušajo videnosti in subverzivnimi in separatističnimi elementi. Na konferenco so pozvali mnogo kmetov, doživeli pa so s svojo akcijo popolno flasko. Prišlo je nekaj meščanov iz Varazdina, nekaj Radičevcev in nekaj duhovnikov. Ko bi se bili morali odločiti o kandidatih listi, so se skregali zaradi mandatorov in vsa akcija je padla v vodo. Kmetje so odšli in zapustili svoje voditelje.

— **Reklamacijsko postopanje.** O sliki k. 16. oktobra. Radikalci se opirajo na določbo, da oni prebivalci, katerim pristoi opcijska pravica za eno izmed sosednjih nasledstvenih držav za Avstro-Ogrsko, nimajo volilne pravice za konstituant ter so zahtevali, da se izbrisejo iz volilne liste vsi Hrvati z nemškim imenom, svojih pristašev Zidov in Nemcev pa niso izrekli. Hrvatski listi poročajo, da so radikalci v Stranji zahtevali, da se izbrise iz volilne liste nad 300 Hrvatov, med njimi tudi bivši ban grof Božidar Pejačević.

— **Nov demokratski politični list.** »Riječ« poroča iz Prilepa, da se je tam ustanovil nov demokratski politični list »Narodni Glas«.

— **Češki župan v Ihlavi.** »Rude Pravce« javlja, da je češkoslovaška socialno-demokratska stranka v Ihlavi izvolila Vrašatko za župana.

— **Dokument Horthyjeve propagande.** »Pravo Lido« priobčuje drugo pismo vodje madžarske tiskovnega urada na Dunaju, ki je bilo poslano 22. avg. t. l. ministrstvu za narodne manjšine v Budimpešti. V pismu poroča vodja o uradnem francoskem podpiranju madžarske politike, ki jo potrebuje Francozi kot protutež Rennerjevi politiki. Nadalje poroča, da je neki zaupnik ukraдел v ministrstvu za Slovaško v Bratislavi 15 dokumentov, katerim bodo sledili še drugi iz Prage o pogajanjih med Rennerjem in Benešem. Nato pravi, da se monarhistično gibanje v Avstriji zelo dobro razvija. Dunajski monarhistični komite je izdal zopet 1.500.000 frankov iz švicarskega fonda. Poleg tega je na potu švicarski kurir, ki ga je svojočasno pridobil še Chum (v Švici delujoč monarhistični agent) in ki bo prinesel nov denar iz Švice. Denar igra sploh glavno vlogo. Vodja Reich je zahteval iz Budimpešte enkrat 150.000 češkoslovaških kron, kmalu nato pa še 400.000 za podporo slabo financiranih časopisov v »zasedenem« ozemlju. Tudi neki češki poslanec, ki ga je obiskal, je prejel zdatno podporo. Dalje pravi: Moj dispotični fond se blizu koncu, kajti mislije v Košicah so porabile mnogo. Čeprav so ljudje tam pod vtisom poročil o belem terorju, vendar je upanje, da bodo s časom podpirali iredento. Preskrbovanje z orožjem vrši zastopnik v Bratislavi, ki pošilja orožje z ladjo v slovaške kroge, kajti tam ga zelo potrebujejo, dočim so drugod z orožjem deloma preskrbljeni.

— **Avstrijska zunanja politika išče kruha.** Državni tiskar za zunanje avstrijske zadeve dr. Renner je govoril v dunajskem poročevalcem »Nemzetu«, ki mu je stavil nekoliko vprašani. Dr. Renner je rekel, da avstrijska zunanja politika išče samo kruha, v Prago gre po sladkor, v Jugoslavijo po živilo, v Pariz po žito in kredit. Avstrija je bolnica, ki si išče živila in zdravila za svoj obstanek.

— **Reforma občinskih finane.** V Pragi so imeli v nedeljo, 10. t. m. zastopniki čeških mest v republiku češkoslovaški shod, ki se je bavil v vprašanje, kako rešiti mesta iz finančnih kalamitet. Niti doklad niti davkov ni mogoče več tako zvišati, da bi zadostili za pokritje potrebščin, ki jih imajo za mestne občine. Deficit narašča po vsaki nedogled. Predvsem so plače uslužbencev zaradi vsobče druginje zelo narasle, tekem vojne pa so se zmanjšala resna dela, ki jih je treba se-

daj opraviti, ki pa bodo neizmerno draga. Potrebne so nove investicije za zgradbo novih stavb, ureditev in zgraditev novih ulic, vodovodov, cestnih železnic, javne razsvetljave in drugo. A proračunov mestnih občin z dosedanjimi dohodki ni mogoče več vzdrževati. Problem je silno težak, a njegova rešitev neodložljiva. Zveza čeških mest je stavila še med vojno dunajski vladi razne predloge, ki pa se niso upoštevali. Tudi ves napor čeških poslancev je bil v tem oziru brezuspešen. Dnes je za občinske finane najskrajnejši čas, da se za njih ureditev zavzamejo vsi, ki jim leži na srcu ne le red in mir v občinah, nego interes cele javnosti in prosperiteta države. Dr. R. Politzer piše v »Narodnih Listih«, da je potrebno predvsem delati s skrajno štedljivostjo ter proučiti vsa podjetja in vse zavode v tem smislu, so li dobra in donosna ali pa deficitna. V današnji težki krizi ni mogoče uresničiti naenkrat vseh idealov in ni mogoče storiti občino v vsakem oziru vzgledno. Zato treba predvsem sestaviti program, po katerem naj se polagoma rešijo vse socialne, humanitarne, zdravstvene, komunikacijske in druge naloge, ki čakajo na občino, program, ki ga bo mogoče rešiti le te-

daj, če bo izvrševan z ozirom na naj-nost posamezne zadeve ter le polagoma. O sklepkih shoda homo še poročali.

— **Bolgarska politika.** Novi bolgarski poslanik, general Savov, je izjavil poročevalcu nekega pariškega lista, da je nova orientacija njegove države vsmerjena k ententi, posebno k Franciji. V ostalem pa hoče Bolgarska živeti z vsemi sosedi v miru, posebno pa v dobrih odnosih z Jugoslavijo. — Bolgarija sovjetske vlade ne bo priznala.

— **Lloyd George o razmerju Anglije do Rusije.** Na zborovanju n rodnega sveta angleške liberalne stranke je imel Lloyd George govor, v katerem se je tudi dotaknil razmerja Anglije do sovjetske Rusije. O ruskem vprašanju je izjavil, da se ne more sklepati s sovjetsko vlado miru, ker ta vlada ne drži besede in pod krinko prijateljstva miru zastuplja politično oziroma Anglije.

— **Upor ruskih kmetov.** »Evening Standard« poroča, da je izbruhnil velik upor ruskih kmetov, ki je zelo obsežen in resen, tako da je sovjetska vlada v globokih skrbeh. Kmetje nočejo nič slišati o boljševiški infiltraciji na deželi in se poslužujejo orožja, katero imajo na razpolago, to je da skrivajo živila, ki bi imela iti v mesta.

## Telefonska in brzojavna poročila.

### SEJA NARODNEGA PREDSTAVNIŠTVA.

— d Beograd, 14. oktobra. Včerašnja seja narodnega predstavništva se je pričela ob petnajstih. Pred prehodom na dnevni red so posl. Kristan in tovariši stali interelacijo na vlado glede odloženja žita. Posl. dr. Polić je vložil interelacijo glede izenačenja plače zagrebških profesorjev s plačami beograjskih. Na to interelacijo je odgovoril finančni minister in pozneje minister za rosveto, da je to predmet splošnega uradnega vprašanja, katero je treba skupno reševati. Po odgovoru ministrskega predsednika na interelacijo posl. Vesenjaka glede Koroške je poročal imunitetni osek o izročitvah poslancev.

### DEMONSTRACIJE IN NEMIRI V ITALIJI IN TRSTU.

— d Rim, 15. oktobra. Včeraj so se na podlagi sklepa vodstva socialistične stranke in splošne delavske zveze po vseh mestih Italije vršile demonstracije v protest proti politiki vlade in za priznanje sovjetske vlade. Vse delo je bilo od 15. do 17. ustavljeno. V Rimu je več hiš razobesilo narodne zastave v znak protesta proti demonstracijam. V Bologni je prišlo do streljanja med skupinami manifestantov in med redarstvom, pri čemer sta bili dve osebi ubiti. V Milanu so potekle demonstracije brez incidentov. V Trstu so priredili fašisti manifestacije, pri čemer je prišlo do spopada med obema strankama. Urednik lista »Popolo d'Italia«, Belli, ter šest drugih oseb, je bilo težko ranjenih. Nato so napadli fašisti poslopje socialnodemokratskega lista »Lavoratore«. Uredniške prostore so žagali, tiskarno pa so opustošili.

### KOMUNISTI V ITALIJI.

— d Berlin, 15. oktobra. »Berliner Tageblatt« javlja iz Milana: Vseled nepremostljivih nasprotij, ki so nastopila v zadnji seji vodstva socialistične stranke, je pod vodstvom poslanca Bombaccija cela vrsta sekcij in članov socialno-demokratske stranke ustanovila svojo komunistično frakcijo.

### AMNESTIJA V ITALIJI.

— d Rim, 14. okt. Kralj je podpisal štiri amnestijske dekrete. Amnestija se nanaša na osebe, ki so se pred 2. septembrom 1919 odtegnile vojaški službi. Nadalje velja amnestija za razne zločine, izvršene v novih pokrajinah.

### VENIZELOS HOČE DIKTATURU NAD GRŠKO.

— d Dunaj, 15. oktobra. »Neue Fr. Presse« javlja iz Pariza: Po vesteh, ki so došle dosedaj v Pariz, se je zdravstveno stanje gršk. kralja tako poslabšalo da računajo z njegovo smrtjo. Francoski listi opozarjajo na dejstvo, da bi eventualno Venizelosovi pristaši porabili kraljevo smrt morda tudi za to, da bi proklamirali republiko, katere predsednik bi bil Venizelos.

Berlin, 15. oktobra. Zadnja poročila iz Aten poročajo, da namerava Venizelos izvršiti puč. Bolni kralj se ne bo bavi več z vladnimi posli. Venizelos se namerava proglasiti za predsednika in diktatorja Grške. V rešnici je že zaprosil zastopnike zaveznih držav, da naj za njega posredujejo pri svojih vladah, da bi prevzele protektorat nad njegovo vlado. Venizelos utemeljuje ta svoj korak z nameni bivšega kralja Konstantina, da bi zopet zasedel grški prestol. Berolinski listi dostavljajo, da je podlagla teh Venizelosovih želj dejstvo, da se mu od dne do dne krči število njegovih pristašev in da je pri zadnjih volitvah glasovala večina proti njegovemu programu.

### ZASTRUPLENJE GRŠKEGA KRALJA.

— d Pariz, 15. oktobra. »Temp« poroča iz Aten, da je dospel tja francoski kirurg Viardot. Ko je preiskal kralja je izjavil, da je zastrupljenje zelo resno.

### AVSTRIJA IN NEMCIJA.

— d Pariz, 15. oktobra. »Matine« priobčuje razgovor avstrijskega poslanika Eichhoffa z nekim časnikarjem o sklepu avstrijske narodne skupine glede ljudskega glasovanja o priključitvi k Nemčiji. Poslanik je dejal, da se čudi, kako je mogel ta sklep zavezniki države presenetiti. Po odredbi likvidatorjev stare Avstrije naj bi na lepem, kakor tudi na nerodovitem ostanek ozemlja, katerega so omejili, živelo, ali bolje povedano životalo 7 milijonov ljudi. Vrhutega naj bi nosili ti ljudje

odgovornost za predvojno politiko avstro-ogrsko monarhije. Tako ustvarjena nova Avstrija pa v teh mejah s pokvarjenim prometnim omrežjem, brez dovoljene množine živin, kuriva in denarnih sredstev pri najboljši volji ne more živeti sama zase. Dosedanja pomoč zapadnih veselel je pač hvalevredna, vendar se bodočnost ljudstva ne more graditi na miloščini.

### MADŽARSKA POSLANIŠTVA IN KONZULATI.

— d Budimpešta, 14. oktobra. V narodni skupščini se je danes razdelilo motivacijsko poročilo za proračun za leto 1920/21. Iz njega je razvidno, da bo zunanje ministrstvo ustanovilo 19 diplomatskih zastopstev in 50 konzulatov za vzpostavitev trgovinskih odnosov z inozemstvom.

### KAROLYJEV BEG IZ PRAGE.

— d Praga, 15. oktobra. »Prager Tagblatt« javlja, da je grof Karolyi čeraj zapustil Čehoslovaško. Trdijo, da je odpotoval v Nemčijo.

### AVSTRIJA DOBI TRI DONAVSKE MONITORJE.

— d Dunaj, 15. oktobra. »Neues W. Abendblatt« javlja: Vrhovni svet je prisodil Avstriji tri monitorje, ki so bili nekdanj last podonavskega brodograjskega podjetja v Novi Sad komisija, ki bo prevzela monitorje in v bodočnosti opravljala posle porčne policije v avstrijski republikli.

### FRANCOSKO - ANGLEŠKA NESOGLASJA.

— d Pariz, 14. oktobra. (DKU.) »Petit Parisien« javlja: Če je Francija tekom dogovorov glede reparacijskih vprašanj dovolila nekoliko pripoznanj formalnega značaja, je vendar tudi Anglija svoje čase odkrito pokazala razpoloženje za spravo in željo po sporazumu, posebno kar se tiče Gornje Šlezije in Gdanskega.

### ANGLEŠKI RUDARJI.

— d London, 15. oktobra. (Reuter.) »Pall Mall Gazette« javlja: Ministrski predsednik Lloyd George in prometni minister, sir Robert Horne, nameravata kljub temu, da smatrata položaj vsled sklepa rudarjev za usodepoln, vendarle odkloniti zvišanje plač rudarjem za dva šilinga, če razsodišče tega poviška ne naznači za potreben. Če se zahtevam rudarjev ne ugodí do 18. tm., bodo pričeli stavkati.

### ANGLEŽ — NADKOMISAR V CARIGRADU.

— d London, 15. oktobra. Angleški poslanik v Varšavi, sir Horace Rumbold je imenovan za nadkomisarja v Carigradu in ima nalogo, da dela za vzpostavitev diplomatskih odnosov s Turčijo.

### POLJSKO - BOLJŠEVIŠKA VOJNA.

— d Varšava, 14. oktobra. Frontno poročilo z dne 14. t. m. Naše čete so zasledovale pri Moledečku razkropljenega sovražnika in zavzele Wilko.

— d Varšava, 14. oktobra. Na včerajšnji seji delovnega zbora je podal ministrski predsednik Vitos izjavo o mirovni pogodbi, podpisani v Rigi, in o dogodkih v Vilni. Poglavitni pogoj trajnega miru je vzajemno nevmešavanje v notranje stvari druge države. Glede zasedbe Vilne je izjavil, da mora smatrati to postopanje poljskega generala kot prekršitev dolžnosti, zaradi katere se mora izvesti preiskava.

— d Varšava, 15. oktobra. Poljsko vrhovno poveljstvo je stopilo z ruskim vrhovnim poveljstvom v stik, da se določi izvedba pogojev za premirje in potrebno odpošiljanje parlamentarjev.

### BOLJŠEVIKI PROGLASAJO OBSEDNO STANJE.

— d Praga, 15. oktobra. Listi priobčujejo vest moskovske »Pravde«, da je sovjetska vlada nad 12 ruskimi gubernijami in distrikti proglasila izjemno stanje. Med imenovanimi distrikti sta tudi Moskva in Petrograd. V vseh gubernijah sestavljajo revolucionarna ljudska sodišča. Po poročilu lista »Daily Mail« iz Moskve je poveljnik neke ruske armade odstavil Kamenjeva. Sovjetska vlada je odredila aretacijo 26 bivših carističnih častnikov radi njihove politične nezanesljivosti.

### POLJSKI GENERAL ZASEDEL VILNO.

— d Varšava, 13. okt. Vseled preložitve poljskega pohoda na Vilno in sporazuma poljske vlade z Litvansko je nastal med častniki in vojski litvansko-beloruske divizije, ki so doma iz Vile, Grodna in Lide, veliko nezadovoljstvo. General Sikorski jih je pozval na vsak način pomiriti, pa se mu ni posrečilo. Glavni stožer je vsled tega sklenil, da premešči to divizijo na drug odsek fronte. General Želigowski je med tem 9. oktobra zavezal mesto Vilno. Tam ga je pozdravil francoski guverner, ki mu je predlagal organizacijo mesta Vilne kot svobodnega mesta. V varšavskih političnih krogih niso računali na ta preokret dogodkov, vendar pa se temu nihče ne čudi, ker poljsko prebivalstvo od časa nepravilne rešitve tešinskega vprašanja ne veruje več mednarodnim komisijam in očita poljski vladi, da vedno popuša. Zadnja rešitev mednarodne komisije v poljsko-litvanskem sporu je preokračila meje potrebnosti poljskega prebivalstva v poljsko-litvanskem obsejnem ozemlju in hče samo odločiti o svoji bodočnosti. Zavzeje Vilno po generalu Želigovskem je spravilo poljsko vlado v težak položaj, glede katerega išče sedaj pravične rešitve.

### VRANGLOVO NAPREDOVANJE.

— d Carigrad, 15. oktobra. Vranjel je ob Dnjepru zopet izvojeval pomenljive uspeh.

### V ZVEZO NARODOV SE SPREJMO VSE DRŽAVE.

— d Berlin, 15. oktobra. »Die Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Milana: Na posvetoivanju kongresa zveze narodov v Milanu je predlagalo italijansko odposlanstvo nastopno: Milanski kongres želi, da se vse države pripustijo k zvezi narodov v dobrotit svetovnemu miru. Pridružijo naj se zvezi narodov vse majhne in velike države, tudi one, ki so bile nekdanj sovražne. Po živahni debati je bil predlog sprejet.

### ZVEZA NARODOV

— d Berlin, 14. oktobra. »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Milana: Oфициelni zastopnik Italije v svetu zveze narodov senatni predsednik Tittioni je podal zborovanju združenja zveze narodov v Milanu nastopni predlog, katerega je v imenu italijanske vlade na zadnjem sestanku sveta narodov meseca avgusta predložil v San Sebastianu in o katerem se bo razpravljalo na prihodnjem sestanku zveze narodov v Bruslju: Svet zveze narodov sklene sprejeti za sejo prihodnjega zborovanja uporabo člena 23 versailske mirovne pogodbe, ki zagotavlja vsem državam, pripadajočim k zvezi narodov, pravično trgovsko-politično postopanje, ki je nezdružljivo z monopolizacijo za življenje neobhodno potrebnih sirovin in z izkoriščanjem narodov po velikih kapitalističnih trustih. — Utemeljujejo ta predlog je dojal Tittioni: Ako hočemo imeti res mir in pravičnost, se mora onemogočiti ne samo politično, temveč tudi gospodarsko gospodstvo nekaterih držav na škodo drugih. Kaj povzroča nadležnejše in nevarnejše ogrožanje svetovnega miru, kakor protislovje med državami, katere je vojna obogatila in med državami, katere je vojna prilizirala v siromaštvo, med državami, ki so izkoriščane in državami, ki izkoriščajo?

### KITAJSKO CESARSTVO.

— London, 14. oktobra. Glasom vesti iz južne Kitajske se je revolucionarna armada sprla z republikansko vlado ter izklicala na Kitajskem zopet monarhijo ter postavila za cesarja bivšega prestolonaslednika.

## Novinski pregled.

— »Obzora« pravi k plebiscitu na Koroškem: Glasovi iz Koroške so strašni. Kakor da se je vse zarotilo proti naši svobodi. Plebiscit na teritoriju, kjer hoče Italija zagotoviti bodočnost Trsta, v času, ko ima pasti odločitev v jadranskem sporu. Nastane vprašanje, oziroma če obstoji opravičena bojazen, da so se Italijani s tako energijo zavzeli za zmago Avstrije, ker hočejo, da spravo na minimum daljavo, ki deli Julijsko Benečijo od Avstrije na Koroškem. Trdi se tudi, da so Italijani zadnji čas gomilali svojo vojsko v onem sosedstvu z namenom, da v ugodnem trenutku zasedejo ves triglaviški masiv in Blejski kot, odnosno onih par kilometrov železnice od Jesenice do te nove avstrijske meje na Koroškem. Takrat bi »dokazali« ententi, da tega komadiča Slovenije Jugoslavija ne potrebuje, Trstu in Dunaju pa je življenska potreba. Ta načrt je zagovarjala Italija že v vojnem času. Ako tudi to nacionalno nesrečo pripisujemo krivdi centralističnega sistema, nečemo s tem rekrimirati, marveč upati, da tako strašni rezultati otvorijo oči prizadetim in da bomo ob pravem času odstranili možnost poraza na drugih področjih, kjer se ni izrečena končna beseda za Jugoslavijo ali proti Jugoslaviji. Daj bog, da bi nam koroško zlo prineslo vsaj to dobro, da bi bile volitve za konstituantno izraz prepričanja našega naroda, da imamo še čas, da popravimo svojo zlo srečo tudi na Koroškem in povsodi, kjer se se prezgodaj razveselili grobarji Jugoslavije.

— »Českoslovaška Republika« piše k imenovanju dr. Matije Murka rednim profesorjem na Karlovi univerzi v Pragi to - le: Čestitamo gosp. profesorju dr. Murku k imenovanju ne samo iz enega vzroka. Naše dijaštvo bo imelo priliko, posvečati se študiju jezikov in literatur bratskih narodov pod vodstvom profesorja svetovnega imena. To je nov stik med češkoslovaškim in jugoslovanskim narodom, važen stik, kajti pri njegovih predavanjih se bodo vezali, bolj kakor kjerkoli drugodi, češki dijaki z jugoslovanskimi, ki istotako izrekajo dobrodoščilo svojemu profesorju - rojaku kakor mi. Dijaki profesorja Murka imajo lepo obveznost, da širijo med češkoslovaško mladež čustvanje, ljubezen in razumevanje za jugoslovansko dušo in gotovo se tej vrhi posveti veliko število slavistov, katerim se odpira novo polje.

— »Jugoslavenski List« v Sarajevu je napisal na naslov bratov Srbov primerno besedo. Hrvatska in Slovenija, odepeljeni od Srbije, bi postali plen Italijanov, Nemcev in Madžarov, pa domačih sporov. Po par desetletjih bi propadli Hrvatje in Slovenci. Brez Srbije ne bi mogla več obstajati ne Hrvatska, ne Slovenija, ali tudi Srbija ne brez njih. Varajo se neki Srbi, ki mislijo nasprotno. Srbija bi mogla vzdržati do 50 let, pa bi propadla tudi ona. Ako bi Italiji uspelo vsled našega razdora, da si prisvoji jadransko obal, recimo do Neretve, nikdar bi nam ne dala miru v Bosni. Ne bi mirovala Romunska radi Banata, da ne navajamo še Bolgarov, Madžarov in Nemcev. Spomnimo se pa še Habsburgov, ki se lahko pojavijo zopet na Dunaju in v Budimpešti. Ni drugače, nego tako, da morajo živeti Hrvatje, Slovenci in Srbi v enem kolu. Torej, ali v kolo sreče ali pa na stranske poti in smrti v naročje. Prej smo padali in iznad grobov se je dvigala misel vstajenja. Od Avale do Jadrana, od Soče do Bojane je nam vdihovalo upanje. Čemu pa smo se borili proti Osmanom, Madžarom in Nemcem? Kaj bi bilo po ločitvi? Zgodovina bi beležila, da smo se pridružili Srbiji kakor Italijani Piemontu in Nemci Prusiji, ali Srbija ni znala obdržati jedinstvo. Srbi so moralno najvišje izpostavljeni in odgovorni za narodno jedinstvo. Zločin je, da se nahajajo tudi med Srbi danes frankoyuki, ki delajo z vao strastjo in z vsa-

— »Pravda« v Beogradu označa za plemensko borbo pripravljane Hrvatske Zajednice za volitve v ustavotvorno skupščino. H. Z. ne preneha z apeli na vse hrvatske stranke, da naj se združijo in pojdejo v volilni boj skupno. Narodni klub je pozval vse Hrvate na absolutno potrebo, da stopijo na voličke z jedno hrvatsko listo kot nacionalisti. H. Z. računa, da bo v konstituenti 115 Hrvatov od 419 poslancev in ta proračun naslanja na to, da bi Hrvatje šli na volitve kot poseben narod. H. Z. se veseli, da nastopijo složno Hrvatje v Bosni, Dalmaciji in Bački ter zahteva to tudi od Hrvatov v Banovini. H. Z. očitno podpira in vstvarja plemensko borbo. Ne dela tega samo v svojem krogu, sedaj podpihuje tudi Muslimane in Bunjevce in končno udara tudi po Dr. Trumbiću, ki pa, kolikor mi vemo, pripravlja svojo kandidaturu izvenstrankarsko, ker ne pripada nobeni skupini. Treba pa izjave dr. Trumbića, ker »Hrvat« piše, da se v Dalmaciji dogovarjajo o listi z dr. Trumbićem na delu, ki bi zbrala ne na strankarski, marveč na narodni podlagi one, ki žele zdravo ureditev države. Peha ga torej na stališče H. Z. — Mi pravimo: plemenske borbe ne sme biti. Določeno pa mora biti vsakemu, kar mu gre, potem ne bo sporov ob vstopu v konstituant, drugače bi se pa vse razdrla.







Osebnih davkov znaša 6 dinarjev na glavo, kadar plačuje direktni davek, plača se vsak dinar direktnega davka še s par osebnega davka. Osebe nad 60 let ne plačajo davka.

Pripomniti je, da se za vsak dinar direktnega davka »v ime stalnog državnog prirada« doklade» pobira doklad 75 par. Gori naštetih davki se torej za ¼ svoje izmere pomnože. Pobirajo se pa tudi še druge doklade. Za upravo davkov prihajajo v Srbiji v poštev davčni odbori in pa davčne nadzorne oblasti. Davčni odbor je v vsaki občini. (Narodno-gospodarski Vestnik.)

## Kultura.

— Iz gledališke pisarne: V dramskem gledališču se repertoar izpremeni sledeče:

17. oktobra nedelja Ljubimkanje. Izven reda.

18. oktobra ponedeljek Hasanaginica. Red E.

Opera:

Sobota, 16. tm.: Od bajke do bajke. Red E.

Nedelja, 17. tm.: Hofmannove pripovedke, izven.

Ponedeljek, 18. tm.: Plastični balet Klavdije Izačenko.

— Operno gledališče. (Hoffmannove pripovedke.) Kakor povsodi tako je tudi pri nas genialno poslednje delo Offenbachove atrakcije prvega reda. Meglena mehanika puna, romantične, bajne in resnične, iz vsake veje E.T.A. Hoffmannovski duh. Barbier je srečno združil vso snov treh pripovedk v organično celoto: od Olympe, ki mora plesati, da razpade v črepinje, Giuliette, ki Hoffmannova oropa podobe v zrcalu od Antonije, ki poje do smrti. In muzikalno ni to Offenbachijada, a Offenbachovo najboljšo delo. Glasba uklepa vsakega v svoje mreže in fascinira. Če bi bila opera zasledena, kakor zasluži, bi bil užitek popoln. Orkester je bil prav dober, celo pihala, in Brezovšek je pričaral iz partiture, zlasti v tretjem dejanju v resnici, skoro bi rekli več, kakor je bilo mogoče.

Zal, da tega ne moremo reči tudi o artistih. Pred vsem je zaostal za svojo ulogo g. Sindler (Hoffmann). Glas je sicer jako simpatičen, toda treba se je užiteti v vlogi. Brez ognja, brez žara, pred vsem pa brez umevanja. Hoffmann ostane hladen avtomat. Kaj pomagajo tehnične korektnosti na odru, če se ni pevec poglubil v dušo človeka, ki ga je obklesal. Pa tudi drugače sem pogrešal široko kantileno, silo afektov, celo sigurnost g. Zathey je živel ves večer v svoji vlogi. Zlasti izvrsten je bil kot Mirakel. Bal sem se, da zlasti v tretjem dejanju, toda brez vzroka. Ga Levickova (Olympia) je dobra koloraturka. Sicer je njeno delo olajšano s tem, da je na odru le brezžuten avtomat, zato pa je treba položiti vso moč in znanje v grlo. In ga Levickova se svobodno giblje v prvi polovici tretje oktav. O gđni Zikovi ni treba govoriti. Bila je jako dobra Antonija. Pri tej priliki naj takoj omenimo gđno. Repasovo. ki je v družbi z Zlikovo in Zatheyjem, — ne pozabiti pri tem Brezovška, — pripomogla tretcu v tretjem dejanju do silnega učinka. Gđ. Thalerjeva (Giulietta) je nekoliko brezbarvna kot pevka, a kot Giulietta dobra. Gđna. Verhuneva (Nikolaj) bi bila za manjše vloge dobro uporabljiva, kot Nikolaj pa je jedva zadovoljiva. G. Zupan je tudi preveč prazen kot Crespel, pevskega materijala pa ima dosti, samo je še malo neizpoljen in bi g. Zupan z dobro šolo kdaj mogel biti izvrstna moč naše opere. Tudi g. Mohorič (Spalanzani) mora še pridno študirati, kajti od naše opere bomo zahtevali vedno več, dokler ne zadovolji tudi najgroznejšim kritikom. Izmed ostalih vlog omenjam g. Truhoviča zaradi njegovih izvrstnih mask. Zbor je bil dober. Sploh je mnogo bolj, kakor je bil nekdanje čase, hvala vplivom dobrih pevskih zborov v Ljubljani in šolam, kakor je bila Hubadova, Prelovčeva itd. Nad vsem delom je razlil čar romantike in nemalo podpira iluzijsko silo sceničnih podob srednja in spretna roka dekoraterja.

— Strokovna organizacija slovenskih umetnikov. Vrši se je prvi sestanek naših ustvarjalnih umetnikov, to je slikarjev, kiparjev, arhitektov in umetniških pedagogov. Sestanek sta sklicala v imenu društva slov. umetnikov Ferdo Vesel in v imenu umetniškega kluba »Savac« Rihard Jakopič. Organizacija bo imela namen, ščititi interese umetnosti in umetnikov, prirediti razstave tu in v inozemstvu, posredovati pri javnih korporacijah glede umetniških vprašanj, vplivati na umetniško vzgojo v šoli in zunaj nje itd. Sklenilo se je odposlati 19. t. m. v Zagreb troje delegatov, da se dogovore s srbskimi in hrvaškimi delegati glede skupne jugoslovenske strokovne organizacije vseh jugoslovenskih ustvarjalnih umetnikov in glede skupnega kongresa.

— Klavdija Izačenko. Ki priredi plastični balet 18. oktobra v Opernem gledališču, se poslužuje umetnin najznamenitejših glasbenikov starejše in nove dobe. Kot bivša dramatična umetnica na moskovskem umetniškem gledališču se je posvetila plastičnemu plesu. Obiskala je vse važnejše umetniške muzeje v Evropi, potovala po Italiji in Grški ter ustanovila v Petrogradu šolo za plastiko in upodabljajočo umetnost. Glavna načela njenega plesa so: Vsaka klasična kompozicija mora izražati duševno stanje in psihološko razpoloženje. Vstopiti se v misli komponista ali z njegovim razpoloženjem in dati temu programatično temo, ki se predstavlja v plastičnem gibanju. To ravnanje je

duševovanje je in ostane subjektivno. Zato je njen ples vedno prost izraz komponistovega razpoloženja.

— Komorni kvartet Zika. (R. Zika I. gosli, K. Sanein II. gosli, L. Černy violola, L. Zika čelo.) je koncertiral 11. oktobra v Trzinu z izbornim uspehom. Trilicani smo prav hvaležni mladim umetnikom za krasni užitek. Nabito polna dvorana je dokazala, da vlada med nami zanimanje do resne glasbe. Vseled pomanjkanja vstopilo se se morali nekateri, žal, vrniti. 18. t. m. koncertirajo v Ptuj.

— Grafenauer Ivan dr.: Kratka zgodovina slovenskega slovstva. V novem, drugem popravljenem natisu je izšla ravnokar dr. Grafenauerjeva »Kratka zgodovina slovenskega slovstva«, ki velja brošura z draginsko doklado vred K 60. Ne le za šolsko porabo, temveč tudi za privatni študij je ta knjiga veljavna in ji hočemo posvetiti posebno pozornost. Za danes nanjo opozarjamo. Knjiga ima 329 str. ter sega prav do poslednjih let našega slovstva.

— Načrt jugoslovenskega ustava. V Zagrebu, v založbi hrv. štamparskega zavoda je izšel izpod peresa dr. Josipa Smodlake »Načrt jugoslovenskega ustava«, opremljen z raznimi beležkami in načrtom administrativne razdelitve države. Knjiga obsega 120 strani velike osmerke.

— »Bogovi brez vasiljence« (brez vesoljnega sveta). Pod tem naslovom je v Novem Sadu Kamenko Subotić izdal dramo, ki se je lani že igrala v imenovanem mestu. Dejanje se vrši od junija 1912 do zime 1916 ter kaže bitni prikaz notranje, moralne izpremembe, ki se je pod vplivom vojnih dogodkov izvršila ali bi se morala izvršiti v našem človeku. Glavna oseba drame je kipar, ki se mu je zdelo, da je domači svet premajhen za umetniško ustvarjanje ter je odšel v Berlin. Tu je imel družbo, ki je videla v nekakšnem nadčloveku volje svoj vzor ter prezirala »žensko« moralo. Ustvaril je v Berlinu kip »Zeno«, ki je predstavljal prirodno hrepenenje po neizpolnjeni, a upravičeni slasti. Potem je bil vzlet v vojske, se je moral boriti za Avstrijo ter končno ranjen prišel v bolnico. Tu je našel kot »Seestor« žensko, ki jo je prej v Berlinu poznal kot lahkoživo medicinko. Izpremenil je svoje misli o ženski ter se vrnil v domovino, da bi si tam zasnoval domačo srečo ter tako vzdrževal »raso«; spoznal je, da je v življenju treba iskati dolžnost, ne naslade. Kar nam je Subotić hotel pokazati, je nasprotje med nemško nasilno voljo in našo socialno moralo. »Bogovi brez vasiljence« so menda Nemci. Drama za gledališče ni.

— Jovan M. Jovanović: Pisma jednemu mladiću: Kako se postaje bogat? Po Karnegijevi knjigi »Carstvo poslova«. Prosvetina biblioteka, sveška 7. Sarajevo, štamparija Daniel i A. Kajon. 1920. Str. 30. Cena 2 din. Jovanović je zbral v 26 pismih glavne misli Karnegijeve, kako treba delati, da postane človek bogat. Kot uvod je kratka bibliografija ameriškega milijardeja, ki je od tkalca in tovarniškega delavca postal brez velike izobrazbe telegrafist, železničar, želez. ravatelj, nato podjetnik, graditelj železnice, premogar, tovarnar itd. — milijarder in ustanovnik največjih humanitarnih in kulturnih ustanov. Lepa knjiga, ki pa nima za današnje lopovske špekulante nobene zanimivosti, saj priporoča največjo poštenost, skrajno vestnost, marljivost in vztrajnost v skromnosti in štedljivosti.

— Obrtniški koledar za leto 1921. Izdala in založila »Deželna zveza obrtnih zadrug v Ljubljani«. Povojni čas je zdramil podjetnost slovenskega obrtnika iz duševne more, v katero ga je zapelala grozna svetovna morija, otopelost duha razblijuje gorki žar solna svoboda, vse kipi, vse vrvi novega življenja, novih nazorov in misli, duh nove dobe, vstajenja preveva slovensko obrtništvo, ki se popolno zaveda, da mora vse svoje duševne in telesne sile vporabiti, da si ustanovi in obdrži one pozicije v silnem svetovnem razmahu, kakor mu pristojajo po vrednosti in zaslugi. Kot znak agilnosti zveznega načelstva izšel bo po 7letnem premoru letos zopet prepotrebni »Obrtniški koledar za leto 1921.« z bogato, raznovrstno vsebino, katero navaja »Kazalo«. Stevilno inerativno samo domačih obrtnikov itd. daje slovenskemu zavednemu obrtniku priložnost udeleževati rek »Svoji k svojim!« Glede na izredno velike tiskarske stroške je cena koledarja izredno nizka, samo 15 K. Navadna prakta velja 5 K. Vsebine je 64 strani brez inseratov. Oblika pripravna, enaka predvojni, za beležke 32 strani praznega papirja. Knjižica je vezana. Naročila naj se že danes v vpošiljateljstvo zneska ali se bodo s poštnim povzetjem vpošiljala, da ne bo z ekspedicijo zadržka. Posebno se zadruga priporoča, da se tam, kjer je mogoče, vpošiljajo naročila za več naročnikov skupaj. Naročila in denar je nasloviti: »Deželna zveza Kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani«, Beethovna ulica 10.

— Književna novost. Logika za srednje šole, ki bi jo učenci nujno rabili, je izšla ter — leži v muzejski kleti.

## Solstvo.

— Lincejska ljudska šola. Pouk se II., IV. in V. razred lincejske ljudske šole se prične v poned. 18. tm. ob 9. dopoldne v poslopju liceja na Bleiweisovi cesti, pritičije.

— Gospodinska šola na liceju. Vse gojenke, ki so se zglasile za gospodinsko šolo na liceju, se javijo v ponedeljek, 18. t. m. ob 9. dopoldne s kratkim

sovanju v Mladiki. V torek ob 9. se prične pouk.

## Društvene vesti in prireditve.

— Pevsko društvo »Slavija« Vč-Olince vabi vse člane in članice na svoj zabavni večer, ki se vrši v nedeljo 17. t. m. v restavraciji »Amerika« na Glinah, z bogatim spredm. Zazetek ob 7. uri zvečer. Dostop imajo člani in članice ter po njih povabljeni.

— Produktivna zadruga čevljarjev za Slovenijo, naznanja svojim članom prodajo usnja v ponedeljek, dne 18. oktobra ob 15. popoldne, Hrenova ulica št. 4.

— Čevljarska zadruga v Ljubljani naznanja, da se vrši pom. izkušnja v nedeljo, dne 24. oktobra 1920 točno ob 2. popoldne. Kdor se hoče prigrisati k preizkušnji, naj se najdalje do 22. oktobra prijavi pri zadruginem načelniku g. Karlu Kordelišu, Rimska cesta 5, kjer se dajo nadaljna navodila. Na poznejše prijave se ne bo oziralo. Zajedno se naznanja, da se prične po preteku 6 let zopet pouk na obrtno-nadaljevalni šoli ter se opozarja gg. mojstre, da se mora plačati za vsakega vajenca 10 K vpisnine. Vpisovanje je dne 17. oktobra 1920. Pričetek pouka se tedaj sproči.

— Zadruga krojačev in krojačic v Ljubljani naznanja, da se vrši pomagalska izkušnja 15. novembra t. l. točno ob 9. v Zadrugini pisarni, Gosposka ul. 5. Kdor se hoče prigrisati k preizkušnji, naj se prigrisati najkasneje do 5. novembra v zadrugi krojačev. Zajedno naznanja načelstvo, da se prične vpisovanje v obrtno-nadaljevalno šolo v nedeljo, dne 17. oktobra v ljudski šoli na Prulah. Vpisnina 10 K. (k)

## Turistika in sport.

— Klub kolesarjev in motociklistov »Ilirija« priredi v nedeljo, dne 17. t. m. izlet na Grosuplje. Odhod točno ob pol 14. Zbirališče Sv. Jakoba trg. Vabijo se vsi člani in športniki kolesarstva. Reditelji.

— Nogometne tekme. V nedeljo se nadaljujejo tekme za prvenstvo podsaveza v jesenski sezoni. V Ljubljani se vrše na prostoru Ilirije sledeče tekme:

## Najnovejša poročila.

IZMIŠLJENA VEST O GENERALU MAISTRU.

— Beograd, 15. oktobra. Neki beogradski list prinaša izmišljeno vest, po kateri je ukazal ministrski predsednik generalu Maistru, da se za svojega bivanja v Beogradu prijavi pri angleškem poslaniku. Ta vest je očitno zlobna nakana.

STRELI IZ DALJAVE.

— Borovlje, 16. oktobra. Iz daljave se slišijo zamolki topovskih strel. Kaj to pomeni, si ne ve nihče tolažiti.

KAJ NAPOVEDUJEJO NEMCI?

— Borovlje, 16. oktobra. Nemci zatrjujejo, da zasedejo Italijani celo A prihodnji posedek.

KOROŠKI SLOVENCI NAJ OSTANEJO NA SVOJEM MESTU!

— Borovlje, 16. oktobra. Več Slovencev med njimi več uradnikov in učiteljev, se je že pripravljalo, da zapusti Koroško, z odlične nam naklonjene strani pa se jim je namignilo, da naj za vsako ceno ostanejo na svojih mestih.

KOROŠKA DEPUTACIJA NA POTU V BEOGRAD.

— Borovlje, 16. oktobra. V Beograd odpotuje posebna deputacija koroških Slovencev iz borovelskega in velikovskega okraja, da /posreduje pri centralni vladi, da stori vse, kar je mogoče za rešitev Koroške. Koroška deputacija, v kateri bo 6 zastopnikov iz borovelskega okraja, se postavi na stališče, da mora slovenska Koroška za vsako ceno pripasti Jugoslaviji.

PREGANJANJE SLOVENCEV NA KOROŠKEM.

— Velikovec, 15. oktobra. V Velikovec je imel brivec Pirc v svoji brivnici regentovo sliko. Takoj po izvršenem plebiscitu so

ob 10. uri Primorje: Jadran, ob 18. uri Sparta: Svoboda, ob 15. uri Ilirija: Sloven. V Kranju se vrši prvenstvena tekma Sava: Hermes, Ljubljana. Nov raspored prvenstvenih tekem v »Sportu« dne 16. t. m. — Klubi se opozorijo, da morajo nastopiti točno ob določenem času.

L. N. P.

— Lahkoatletične tekme priredi v nedeljo, dne 24. t. m. ob 15. uri Sportni klub »Ilirija«; tekmovala bodo prvič tudi dame. Spored: 1. Tek na 100 m, 2. Tek na 60 m, dame, 3. Tek na 400 m, 4. Damska stafeta 4x60 m, 5. Metanje diska, 6. Stafeta 4x100m. Lahkoatletičnim tekam sledi ob 16. uri rokometna tekma dveh skupin damek sekcije S. K. Ilirije, v odmoru pa kot zadnja točka lahkoatletičnega programa vlečenje vrvi. — Lahkoatletične tekme so dostopne vsem ljubljanskim športnim klubom; prijave naj se pošljejo do 20. t. m. na tajništvo S. K. Ilirije, Krsnikova ulica 3.

## Izpred sodišča.

— Izpred mariborskega sodišča. Včeraj se je pričela v Mariboru razprava zaradi nemškega tolovajskega napada v Kamnici. Obtožena sta med drugim brata Völker, Poklicanli je nad 20 prič. Obtoženci se zagovarjajo, da so napadli Slovence, ker so bili razburjeni vsled tega, ker so jim Slovenci prepovedali peti nemške pesmi. Oni da so prej prepevali tudi v gostilni in da so jim neki častnik in drugi gostje celo polskali. Izkazalo pa se je, da je bil napad vzporeden iz maščevanja. V nekem stanovanju, ki gre na dvorišče pošte, stanuje Nemec Spindler, kjer so ti obtoženci prepevali nemške pesmi, med njimi tudi »O du mein Oesterreich«. To izjavljajo prepevanje je poštne uradnike ježilo in razburjalo, vsled česar se je izjavilo pevcem petje ustavilo. Tu so izvedeli, da nameravajo poštni uradniki izlet v Kamnico ter so se zbrali tudi tam in je prišlo do pobojev, med katerimi je bilo več Slovencev ranjenih. Značilno je, da danes vsi ti obtoženi Nemci pravijo, da so dobri Slovenci in da so prepevali »O du mein Oesterreich« za to, ker je ta pesem še danes v predpisanih šolskih knjigah. Obravnava se je morala v svrhu zaslišanja nadaljnjih prič preložiti.

zahtevali Nemci od francoskega delegata, da prepove brivcu, da bi imel še nadalje v svoji brivnici, ki stoji na avstrijskih republikanskih tleh, obešeno sliko tujega vladarja. Naša oblast se je morala tudi tej zahtevi udati. Sedaj groze brivcu Pircu, da mu bodo vzeli življenje, če se takoj ne izseli. V Velikovec vije povsod frankfurtske zastave. V Grabstajnu so te zastave izginile takoj ko se je naše vojsništvo tam pojavilo.

KAJ ZAHTEVA PLEBISCITNA KOMISIJA.

— Borovlje, 15. oktobra. Iz Celovca poročajo, da je poslal predsednik plebiscitne komisije polkovnik Peck naši vladni delegaciji pismo, v katerem zahteva, da mora Jugoslavija izročiti upravo v coni A medzavezniški komisiji. Naše vojsništvo in orožništvo se naj umakne do 18. t. m. Pismo se našemu delegatu ni moglo vročiti, ker je odpotoval v Ljubljano. Na Koroškem bi naj ostali do nadaljnjega naši uradniki, upravo pa bi imeli v rokah antantni okrajni odbori.

KOČEVARJI POSNEMAJO KOROŠKE NEMČURJE.

— Kočevje 16. oktobra. Kočevarji so nočjo pretepli svojega rojaka, ki je za nas deloval na Koroškem. Očitno mislijo, da so se vrnili stari časi, ko so smeli pod Avstrijo uganjati vse, kar se jim je zljubilo.

KOTORSKI ZALIV JE NAŠ!

— d Berlina, 15. oktobra. DKU »Deutsche Allgemeine Zeitung« javlja iz Milana: Kakor poroča »Idea Nazionale« z Reka, je v Reko po oročilu v vladnem časopisu dospel odgovor poslaniškega sveta v Parizu glede vprašanja kotorskega zaliva. Po tem sklepu pripade kotorski zaliv brezpogojno Jugoslaviji. Medzavezniške ladje bi imele pravico pristajati v kotorski zaliv.

## Gospodarske vesti.

Ljubljanski trg.

Pretekli teden je bil zelo živahen trg. Cena slanine je padla na 50 K za kg, na debelo se dobi po 49 K. Pomanjkanje telečjega mesa je občutno, sedanja tržna cena je 22 in 20 K za kg. Opozorja se je interese, da se ne bo dovolilo povišanja cen za telečje meso, ker bo Ljubljana od prekmurskega trga itak malo dobila in ne more slediti zagrebškemu in mariborskemu trgu.

Specerijaško blago ima danes sledeče cene: Rio kava 60 do 64 K, Santos 66 do 76 K, portoriko 94 K, šgana kava I. vrste 112 K, druge 96 K, tretje 76 K; sladkor kristalni 64 K, v kockah 74 K; riž I. vrste 36 K, II. vrste 32 K; namisno olje 62 do 72 K liter, jedilno 52 do 54 K; sol 8 K; poper cel 72 K, zmlet 80 K; paprika 40 K, sladka paprika 30 K; petrolej 26 K; testenine I. vrste 22 do 26 K, II. vrste 18 do 22 K.

Moka št. 0 16 K, krušna moka 12 do 18 K. Konsumira se večinoma samo bela moka, ker se ne saupa krušnim mokam. Kilogram belega kruha stane sedaj 15 K, črnega 8 K.

Zelenjave je na trgu dovolj po niski ceni, a se malo kupuje. Primanjkuje novega lučnega fižola; ribnikan 6 K, pepelčar 7 K kg. Jajca so na ljubljanskem trgu zopet zelo redka. Perutnine prihaja na trg mnogo. Kmečki sadni trg ob semenišu je zelo živahen in se blago navadno že v prvih ljubljanskih vrhah razpade. Največja cena za

jabolka je 3.50 K za kg. Občinstvo se opozarja, naj ne plačuje prostovoljno višjih cen, ker stanje najljepša jabolka na stojnicah 4 K za kg. Kostanja je na trgu zelo mnogo, plačuje se po 3 K liter.

Neprestano se dogaja, da imovitejši stranke plačujejo lahkomišno vsako zahtevano svoto brez osira na dnevno ceno in s tem skrajno neugodno vplivajo na ceno. Postopalo se bo proti takim strankam istotako kot proti trgovcem. Občinstvo se prost, da vsak slučaj naznani takoj tržni straži.

— g Učiteljskega gospodstva »Epoha« piše: Te dni bo odposlalo ministristvo za prosveto v Češkoslovaško drugi oddelek učitelje v tamojnjo gospodstveno šolo. Ko dovrše svoje študije, jih bo ministristvo postavilo v naši kraljevini, da tudi pri nas organizirajo take šole.

— Stroški bruseljske konference. Bruseljska finančna konferenca je stala doslej tri in tri četrtine milijona frankov. Uspeh konference najbrž se bo kril teh stroškov.

Borzo.

— d Zagreb, 15. oktobra. Deviza. Berolin 200—202, Italija 550—560, London 440—40, Novi York 0—138.50, Pariz 910—920, Praga 167—168, Švica 2200 do 2250, Dunaj 36.20—36.30. Valute: dolarji 135—138, avstrijske krone 39—40, rublji 120—122, francoski franki 910 do 920, napoleondori 480—485, nemške marke 206—208, romunski lei 233—242, italijanske lire 530—0. češkoslovaške kune 120—0.

## Raznoterosti.

• 2 pečeni piški 1400 K. V Sacherjevem hotelu na Dunaju sta bili prodani dve pečeni piški za 1400 kron. Sivar je prišla pred sodnijo, ki je obsodila hotelarske vodje na globo 10.000 K.

• Rusko zlato v Franciji. V Lyonu je francoska oblast zaplenila 45 milijonov vredno zlato, ki tehta šest ton. Zlato je bilo vkrcano na neki parnik v Rusiji. Do sedaj se niso mogli dognati ne pošiljatelja in ne adresata.

• Železniške nesreče v Franciji. Pri zadnji veliki železniški nesreči v Bouillies je bilo usmrčenih 45 oseb, več sto potnikov pa je bilo ranjenih. Pri Asnieresu, v bližini Pariza, se je zalotel ekspresni v osebni vlak in je bilo 39 oseb ranjenih.

• Boleden grškega kralja. Iz Aten poročajo, da se je boleden kralja v zadnjih dnevih znatno poslabšala. • Deklica, ki je bila zaprta 16 let. Iz Joliet v Ameriki poročajo, da je policija našla 18letno Marijo Kozlivsko, katere je bila zaprta v klet. Ko je bila stara dve leti, so jo starši zaprli in od takrat dalje je tičala v kleti. Starši pravijo, da so mislili, da se deklica ne bo normalno razvijala. Zaslužijo pošteno kazen.

• Opica kot priča. V Carigradu je bila pripeljana za pričo opica. Upravitelj nekega cirkusa je bil ubit, ko se je nahajal v oddelku za opice. Na sumu so imeli nekega moškega in neko žensko. Sodnik je odredil, da se imata osumljenca pripeljati pred opico. To se je zgodilo. Kakorhitro je opica zagledala ta dva človeka, se je grozno razvijala in hotela skočiti na nju. Sodnik je odločil, da sta kriva.

• Rdeči dezertir. V Pariz je prispel pred nekaj časom bivši boljševiški general Vasiljev. Pobegnil je s poljske fronte. Vasiljev je mlad, lep fant, star 25 let. Bil je častnik v carski gardi in v vojni šestkrat ranjen. Seveda so ga v Parizu najprvo izvolili žurnalisti in izpraševali o stanju v Rusiji. Vasiljev pravi, da pride prav gotovo do vstaje med kmeti v celi Rusiji. Teror je grozen. Vasiljev je v Parizu junak dneva in brhke Parizanke ga vabijo na pojedine in sestanke ter ga love v svoje mreže, v katerih se Vasiljev tisočkrat boljše počuti kakor pa v boljševiški Rusiji.

• O novih velikih požarih v Rusiji poročajo znova preko Soluna. Cele vasi in gozdovi so pokončani. Škoda je velika. V Volodgi je zgorelo 500 oseb in mnogo ljudi je poginilo v ognju.

• Tudi v Novem Jorku manjka hiš. Francoski listi trde, da je v Novem Jorku 406.000 ljudi brez primerne stanovanj.

• Cena kruha v Angliji raste. Zato pa vlada od 1. januarja 1921 dalje ne bo več prispevala k nakupu. Prispevek je znašal 45 milijonov libersterlingov.

• V Anburnu v Ameriki se nahaja v zaporu na dobo 20 let neka žena, ki je ubila svojega bivšega ljubimca. Ta žena je sedaj povila dečka. Da bi na dete ne padel madež, da se je rodilo v kaznilnici, je bila mati prepeljana v bolnišnico malo pred porodom. Oče deteta se nahaja v Sing - Singu v kaznilnici, obojen v dosmrtno ječo. O porodu je bil obveščen.

• Anglikanska cerkev se modernizuje. Anglikanska cerkev je za poroko izpustila iz nevestine obljube besedo pokornost, tako da se formalno sedaj glasi: »Tega moža boš ljubila in spoštovala in živela z njim v zakonski zvezi v dobrih in slabih časih ter ga ne zapustiš v boleznih. Besede stare biblije »On bo torej tvoj gospodar, pa že tako ne strašijo več nobene neveste.

• 2354 : 20. V Strassburgu se je vršil občni zbor francoskih konsumnih društev. Delegat Henriot je vpletel v razgovor politična vprašanja in med drugim rekel: Sedanja doba je doba gospodarske katastrofe. Zato pa moramo tudi korakati k cilju, h kateremu koraka vse delavsko gibanje, to je k diktaturi proletarijata po ruskem načinu. Henriotova opozicijska resolucija je dobila 20 glasov, proti resoluciji pa je bilo 2354 glasov.

## Darila.

Upravi našega lista je poslala »Ciril-Metodovo društvo« g. Marija Werli iz Cerklje 100 K namesto venca na grob umlega g. Ivana Onezda v Ljubljani. Srčna hvala!

»Gospodstveni Zvon«: Neka družba 45 K in 4 lire.

Sokol II.: g. Bergant 20 K, nabranih ob priliki srebrne poroke gg. Fran in Poldi Bergant.

Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj: g. Bergant 20 K.

Ciril - Metodovo društvo: g. Bergant 20 kron; zbilka ob isti priliki. — Hvala!

## Polzvedbe.

— Polzvedba. Kje se nahaja g. Alojzij Luznik, vpokojen učitelj v Dornbergu pri Gorici. Pismo nanj naslovljeno je prišlo nazaj s pripombo, da je tamkaj neznan. Naslov želi g. I. Leban, nadučitelj v pok., Poljane pri Škofljici.

— Našel je kratek zimski suknjič. Dobi se nazaj pri gospodični Josipini Repič, Emonska cesta št. 25, v Ljubljani.

— Najdena veržica. Zlata damska veržica se je našla na Karlovski cesti. Lastnik naj se zgasi na Dolenjski cesti št. 12.

Glavni urednik:  
Rasto



**Kumro** pravi holandski nudi Sever & Komp. Ljubljana. Kupuje pa laneno in deteljno seme, ter suhe gobe.

**Čisto svinjsko mast**, doma topljeno, razpošilja in sprejema ponudbe od 50 kg naprej po najnižji dnevni ceni. **Janko Popović, Ljubljana.** 5931

**Velika jugoslovanska zavarovalnica** isče moči za Ljubljano, reflektira se pa tudi na novince. Ponudbe na pošti predal 23. 7811

**Absolvent državne trgovske šole** v Ljubljani isče primerne službe v kakem denarnem zavodu ali večjem trgovskem podjetju. Ponudbe pod „Denarni zavod 7812“ na upravo Slovenskega Naroda. 7812

**Na prodaj** avtomatičen klavir, kolo, jedna omara, violina 1/4, točilnica za pivo z napeljavno iz kleti, 4 postelje, velika jedilna miza, acetični aparat z lestencem, kredenca za v restavracijo, kuhinjska blagajna, steklenice za mineralno vodo in koza. Hotel „Triglav“ na Bohinjski Bistrici. 778

**G. F. Jurásek** uglaševalco glasovirjev in trojec z glasbilo. **Ljubljana, Wolfova ul. 12**

**Krompir** prvovrstne kakovosti, samo lepo, debelo, zdravo, brezhibno blago, oddaja družba „JADRAN“ v večjih množinah, pri odjemu celih vagonov po izredno nizki ceni. Blago dospe v teku 6 dni v Ljubljano. Pozneje se bo oddajal krompir tudi v manjših množinah od 500 kg dalje po primerni ceni iz skladišča. 7781

**L. Mikuš** Ljubljana, Mestni trg št. 15. priporoča svojo zalogo dežnikov in solnikov ter sprejemalnih palic. Popravila se izvršujejo točno in solidno.

**Proda se radi selitve** dobro ideča gostilna s trgovino z mešanim blagom v neposredni bližini prometnega trboveljskega društva blizu Kočevja. Hiša ima velike prostore, čedna stanovanja, kleti, ledenico, verando, kegljišče in lepe hleve. Okoli hiše je lep senčnat vrt z vrtnimi sadnjimi vrtni, k hiši spada 40 orolov zemlje, gozd, polja in travniki. Več se izve pri Hans Kresse, trgovcu v Kočevju. 7779

**+**

Vsem sorodnikom, prijateljem in znancem naznanjamo žalostno vest, da je naša dobra hčerka, sestra itd., gospodična

**Ivanka Baiželi**

po dolgi mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, dne 15. oktobra t. l., mirno v Gospodu zaspala. Pogreb nepozabne se vrši v nedeljo, 17. t. m. ob 4. uri popoldan.

KAMNA GORICA, 15. oktobra 1920.

Ignac in Antonija Baiželi, starši. — Anton, Ciril, brata. — Fani, sestra. — Poldi Baiželi, roj. Korošec, svakinja.

**Prelepa Vasiljica**

in druge ruske pravljice

Pripravlja Cvetko Golar.

Dobi se v Narodni knjižnici. — Cena K 14-40, po pošti v naprej K 15-40 v.

**Proda se po ugodni ceni** prima per zlati paletot za vitko damo. Ogleda se v trgovini perila Red. Sarc, Selenburgova ulica. 7753

**Jščem stanovanje s hrano** Plačam dobro. Ponudbe pod „Realec 7831“ na upravnishvo Slovenskega Naroda. 7831

**Pisemski papir** v mapah 10/10 v veliki izbiri, razglednice umetniške in druge na debelo in drobno pri L. Pevalak, Ljubljana, Zidovska ulica 4. 6955

**Po najvišji ceni kupim** stare kovine kakor: baker, aluminij, cín in nikel. Ponudbe z navedbo množine in cene na „Cinai“ to varna kovinskih predmetov, Celje 5726

**Vsled izdelave oddam** svojo zelo dobro vpejano

**trgovino** z vso zalogo in inventarjem v lepem industrijskem kraju na Kranjskem. Le resne ponudbe je vpsolati na upravnishvo Slovenskega Naroda pod „Velik promet 7782“

**Klobuke** velurje in iz klobučevine prebarva takoj v vseh modernih niansah ravnotako vse druge predmete. 6080

**Tovarna Jos. Reich, Ljubljana.**

**Trgovska pisarna** in skladišče v Ljubljani se isče i. s. za skupno uporabo. Cenj. ponudbe pod „Pisarna“ na Anončni zavod Drago Bešjak, Ljubljana, Cankarjevo npr. 5. 7766

**1. oglje** se proda najvišjemu ponudniku. Letna dobava 7 vagonov. Ponudbe franco Kumiš, lesni trgovec, St. Peter pri Novem mestu.

**Naznanilo** Opozarjam stranke, da prevzemam vsa tozadevna naročila kakor tudi moderniziranje klobukov, tu v tovarni v Ljubljani pa ima isto pravico tvečka Kovačević i Teršan v Prešernovi ul. 5. ne pa gotovi ljudje, kateri hodijo po mestu in prevzemajo naročila za moje ime, proti katerim bodem tozadevno postopal.

**Franz Gerar,** tovarna slamičkov in klobukov Stob. p. Domžale pri Ljubljani. 7112

**Rudniški uradnik** z večletno prakso v obratu in pisarni, samostojen delavec isče službe pri manjšem podjetju. Ponudbe pod „Samostojen“ na uprav. Slov. Naroda.

**Zvezke** za višje šole, državo, poroco, radirke in druge šolske potrebščine na debelo in drobno se dobe pri L. Pevalak, Ljubljana, Zidovska ulica 4

**Izvežbanega mehanika** za vse ki bil sposoben za mojstra, sprejme takoj tvečka J. Florancić, Ljubljana, Selenburgova ul. 6

**Trstje za strope izdeluje in prodaja** na debelo in drobno m<sup>2</sup> po K 4-80 pri večjih naročilih znaten popust. **Steiner Anton, Ljubljana, Jeranova ulica 13, Trnovo.** 4256

**Remington pisalni stroji** se dobijo najceneje in zahtevajte ponudbe od K. A. Kregar, Ljubljana, Sv. Petra cesta 21-23. 7712

**Banka Vojvodina d. d. Novi Sad** Telefon 240. Brzolav: „Vojv. Novi Sad“ Robno odeljenje Banke Vojvodine prodaje najkvalitetnije sve zemaljske proizvode kao žito, kukuruz, zob, ječam, raž, brašno, mekinje, pasuli, kudelju, seme od kudelje i sirka, segedinsku paprku, vunu itd. 6713

**Zitno kavo in fino marmelado** ponuja d. d. Triglav, tovarna hranil v Smrci pri Kamniku. Istotam se kupujejo zadevne surovine. 7034

**Kuverte** trgovske in kancelijske, papir konceptni in kancelijski, notni papir, konfeti, košice, sviječniki (olovke), pečatni vesek itd. na debelo in drobno pri L. Pevalak, Ljubljana, Zidovska ul. 4. 6956

**„NADA“** tvornica dvopeka Neumann i. dr. Zagreb. Proizvaja: Kekse, biskvite, dvopeke i razno pecivo za čaj. Zastopnik za Kranjsko

**L. Ježek** Ljubljana, Stritarjeva ul. 7. 90

**ŠTAMPIJE** GRAVEUR ANT. ČERNE LJUBLJANA DVORNI TRG 1. Franko

**Miši - podpane stenice - ščurki** in vsa zalega mora poginuti ako upotrebite moja najboljša iskušena in povsodi hvaljena sredstva kakor: proti poljskim mišim 10 K. za podpane in miši stane K 10-; za ščurke a pos-bno močna vrsta 20 K.; posebno močna tinktura za stenice 12 K.; uničevalec moljev K 10-; prašek proti mrčesom 10 in 20 K.; mazilo proti ašem pri ljudih 5 in 10 K.; mazilo za nsi pri živini 6 in 10 K.; prašek za nsi v obliki in prahu 10 in 20 K.; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničevalec rastlin) 10 K.; prašek proti mrčevam 10 K.; mazilo proti garjem 12 K. Pošila po povzetju. Zavod za eksport M. Janker, Zagreb 15., Petrinjska ulica 3.

**Iv. Jax in sin** Dunajska c. 15., Ljubljana. Šivalni stroji in stroji za pletenje Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu Ustanovili na l. 1867 Vozanje potuje brezplačno.

**Pisalni stroji „Adler“** Centri zastoj in franko. Kolesa iz proih tovarn: Dürkopp, Styria, Waffrad. Začasno znižane cene.

**POZOR!** Vrudno naznaniam, da sem prišel zopet svoj krojaški obrt za dame in gosnodo : **Union Tailor of America.** Z odličnim spoštovanjem **JOSIP GREGORIN,** Oskarova cesta št. 37.

**4 krojaški šivalni stroji,** malo rabljeni, voz za par konj, motorno kolo 2 1/2 HP se ceno prodaja. Ogled se od 12. do 2. na Karloški c. t. 4 Sprejme se tudi deklica za dom. 7824

**KLAVIR** kratek, črn, se zelo ceno prodaja. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 7841

**Služkinja,** pridna, vestna, želi premeniti mesto. Ponudbe in pogodi do 30. t. m. pod „Služkinja 7790“ na upravishvo Slovenskega Naroda. 7790

**Nemeblovana s ba.** Stalen soliden samski že prileten gospod isče v sredini mesta nemeblovano sobo s posebnim vvhodom ako mogoče pri kakli vdi i s-kupno hrano. Ponudbe pod „A. B. C 7822“ na upravishvo Slov. Naroda. 7422

**Popolnoma nova kasete za manicuro** in šal za gledališče se prodaja. Naslov pove upravishvo Slovenskega Naroda. 740

**Gledališki plašč** nov, suknen s svileno podlago prodaja Anica Bilekova, Biele Isava c. 16, l. nadstropje od 6-7 ure zvečer. 7837

**Gospodinja in dobra kuharica** isče sebi primerne službe v hišo brez gospodinje. Gre tudi iz Ljubljane. Količar vrata 12. 7833

**Strešno lepenko** parketne desčice, trstje za štukaturo dobavlja takoj v vsaki množini tvečka Jos. Pub, Ljubljana, Gradaška ul. 22. Telefon št. 513.

**Klavirje** planine in harmonije, prodaja in izposoja **Alfonz Breznik,** največja zaloga vseh glasbil, muzikali in strun, Ljubljana na Kongresni trg 15. 2587

**orehe** letošnjega pridelka v vsaki množini, le zdravo, lepo in dobro sušeno blago, kolodvor Ljubljana ali v skladišča Jadrana dostavljeno po solidnih cenah, večje se dopoljuje za polnitev. 7401

**Oblačilnica za Slovenijo** priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih čevljev, po najnižjih cenah.

Opozarjamo na nakup zlasti vse konsumne in nabavne zadrage in javne nameščence. Slednje opozarjamo, da si morejo nabaviti oblačilne in obuvne potrebščine na obroke samo še do konca decembra t. l.

**Blago solidno, cene ugodne!**

**Jvan Triplat** gostilničar Frida Triplat roj. Cilenšek poročena dne 11. oktobra 1920. Ljubljana žalec

**Stavbena parcela** v sredini mesta na najlepšem prostoru se prodaja. Ponudbe pod „Parcela 7773“ na upravishvo Slov. Naroda. 7773

**Srebrne krone** in goldinarie odda Anica Bilekova, Biele Isava c. 16, l. od 6-7 zvečer. 7836

**Gospodična se sprejme na stanovanje.** Naslov pove uprava Slov. Naroda. 7846

**Išče se korespondent** za srbobitvashno, zmožen tudi nemškega jezika za dopolnshke ali popoldanske ure. Ponudbe z navedbo zahtev pod „Pstranski zaslužek 7849“ na upravishvo Slov. Naroda. 7849

**Avtomobil** znamke „UCH“ Type VIII, 14-38 HP z letno in zimsko karoserijo, električno razvithavo, v najboljšem stanju, brehibno d-lujoč se ugodno prodaja. Pojashila daje: Leo Paulin, Ljubljana, Metelkova ul. 4. 748

**Železn h cavi za napeljavno vodovoda** ali pisa prodam ca. 5000 metrov v premeru 1 col po SHS K 48 za tekoči meter in ca. 2000 metrov v premeru 1 1/4 col po SHS K 54 za tekoči meter. Zdrže pritisk 20 atmosfer. Tvečka J. Razboršek, Šmartno pri Litiji. 7615

**Drože. Drože.** Tovarna za špirit in drože del. družba, v Račiem priporoča svojo izdelko.

**Vrtinar!** Pridnega, poštenega in treznega vrtarja kateri je vešč sajenja zelenjave in sadlarije, se takoj sprejme. Plača po dogovoru. Služba stalna in trajna. — Državno zdravilišče Topolšica pri Šostanju, Slovenja

**Fin paradižnikov ekstrakt** v sodih po 200-250 kg oddaja Jos. Fabiani, Ljubljana, Prešernova ul. 54.

**Stanovanje in hrana** se odda dijakinji proti plačilu v živežu. Naslov pove upravishvo Slovenskega Naroda. 7844

**Prodajalka** starejša, spretna moč, se sprejme takoj v modno trgovino v Ljubljani. Plača dobra oz. po zahtevi. Ponudbe pod šifro: „Prodajalka 7832“ na upravishvo Slov. Naroda. 7832

**Žemtna ponudba!** 2 poštna gospoda, stara 24 in 28 let, se želita seznaniti s poštenima gospodičnima primerne starosti, ki bi imeli veselje do možitve. Ponudbe s sliko ki se na zahtevo vrne pod „2 poštna gospoda 7839“ na upravishvo Slovenskega Naroda. 7839

**SODI** Naprodaj večja množina novih transporthnih sodov po 300 l. Cena za liter 2-60 K. Josip Gumzej, sodarski mojster v Polčanah. 7825

**Proda se:** moderna jako fina težka danska ura z dolgo veržico, cena K 8.000-; črna moška nova obleka za močno osebo, cena K 2.200-; garnitura 4 stoličkov (Pišch Stocker), predvino blago, novo. Cena K 4.000. Naslov pove upravishvo Slovenskega Naroda. 7829

**Čajno pecivo (keksi)** najboljšje vrste se dobja na debelo pri Fr. Bačnar, specialna pekarija, Moste pri Ljubljani. 7808

**Gradbeno podjetje** ing. Dukić i drug Ljubljana, Resljeva cesta 9. se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela.

**Sprejem mladega in apitnega trgovskega pomočnika** specijalistke in manufakturne stroke in enega uč. nca iz boljšje hiše za takojnji nastop. Ponudbe je poslati na Ludovik Remic, Slovenjgriadec. 7847

**Po zelo znižani ceni nova** dvokolesa, plašči, zračnice, šivali, stroji in vsakovrstni deli, karbidne svetilke, gorilci itd. Sprejemajo se v popravilnilo dvokolesa in razni stroji pri BATJELU, Ljubljana Stari trg 28. 7823

**Dr. Ješe** zopet redno ordinira za očesne bolezni od 10-12. dop. Dunajska cesta 17. 7803

**Zaloga in rezanje vsakovrstnega furnirja.** Ivan Zakotnik, Ljubljana, Dunajska cesta 46.

**Krojač Ivan Magdič** Gledališka ul. 7. se priporoča za izdelovanje oblič.

**Registrirno blagajnico** „National“ prodaja Jos. Fabiani, Ljubljana, Prešernova ul. 54

**Erjavac & Turk** trgovina z železnino pri „Zlati lopati“ preje Hammerschmidt, Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7, nasproti Križanske cerkve. 4049

**Večje industrijsko poslopje** z majhno parno silo blizu železnice se da v najem. Vpraša se pri upraviteljstvu posestva Sannegg, pošta Braslovče. 7826

**Večje industrijsko podjetje** v Ljubljani išče zanesljivega in energičnega

**vratarja** Ponudbe s kratkim opisom življenja in zahtevano plačo pod „Vrtar 7830“ na upravishvo Slov. Naroda. 7830

**Moderne opreme kopalnic** fajenoni klozeti, umivalniki, kopalne peči, emajlirane banje na plin.

Točna dobava z izvoznico. Velika zaloga **Leopold Blau & Co., Gen. m. h. E., Wien II., Aspernbrückengasse 8.** Eksport po vsem svetu. Interurbani telefon 43351. 7793

**Važno** za u Wien putujuće trgovce željezarske strukel

**M. Singer, Wien II.,** Kleine Spertgasse 8

preporuča svoje bogato sortirano skladište raznovrsne željezarske robe, orudja, gradjevnih okova itd. Velike partije robe odmah transito dobavive.

# Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.



**Prodajalka mešane stroke**  
z dobrih sprizevali, če mogoče sta-  
rejša, se sprejme. Naslov pove uprav-  
ništvu Slov. Naroda. 7805

**Soba za akademika in dijak**  
se išče prosti dobri nagradi za takoj  
Ponudbe pod „Paragraf 7803“  
na upravo Slov. Naroda. 7803

**Petrolejske kante**  
dve z zabojem plačamo po K 58—  
posamezne po K 22— vsaka železni-  
ška postaja. Sever & Komp., Ljubljana.

**Pozor! prodaja se hiša s korporacijsko pravico**  
v sredini mesta Kamnik na Gojenjskem. Poleg hiše so tri njive in 1 travnik  
Hiša je pripravna za trgovino, obrt ali poljedelca. Hiša in korporacijska (bur-  
garska), ki dobi vsako leto do 30 m trdnih kurilnih drv brezplačno. Poleg tega  
ima še druge korporacijske ugodnosti. Nadaljna pojasnila in pogoji so določeni  
v Kamniku, Velika ulica 8. 7850

**Priložnostni nakup za salovčeve gorivce!**  
280.000 bavarskih v zalogi na Dunaju. Ti la gorivci so bili le-  
tos poleti ugodno kupljeni, jih pa zaradi omejitve voznega dovo-  
ljenja v Avstriji ni mogoče prevoziti. Ti gorivci se oddajo torej  
z Dunaja transitno v 10 zabojih pod tržno ceno, tudi na delne pošil-  
jave po zabojih. Vprašanja na M. Tauss, Wien, XII., Steinhageg. 20.

**Naprodaj**  
več godbenih avtomatov z dvigalom, električnih klavirjev in elektr.  
orchestronov. Cena nizka. (Trgovci z glasbili rabat). Simon  
Kmetec, Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

**Pfaff šivalni stoji**  
so najpopolnejši. Največja zaloga za vsakovrstno obrt od navadnih do  
najfinjših oprem. Več letna garancija.  
Ign. Vok, Ljubljana, Sodna ulica šte. 7.

**Jadranska montanska družba d. z o. z.**  
LJUBLJANA, Zvonarska ulica 5. (N) Telefon št. 9.  
Brzjavlj.: „Montana“. Prodaja in kupuje na debelo  
vse vrste kovin, rudnin in kemikalij ter vse indu-  
strijske izdelke, spadajoče v rudarsko, žužnarsko in  
kemijsko stroko. Eksport.

**Karbolinoj, katran, strešno lepenko, lesni cement**  
(katr. smolo), asfalt, izolirne plošče, watproof (à  
la ceresit), štukaturo, apno, opeko, portland cement  
in vse druge gradbene potrebščine po možnosti najhitreje dobavlja  
Ljubljanska komercialna družba — Ljubljana,  
Bleiweisova c. 18. — Telefon 408. 7148

**Bratři Utitzove, Praha**  
največja tovarna usnja v Čehoslov. Republike specialitete: ševro,  
ševret, box, usnje za mobilije, antik itd.  
Generalni reprezentant za SHS kraljevino 6062  
**H. SELJAK, Ljubljana.**

**Cosulich-Line**  
Trst—Amerika  
New-York-Buenos-Ayres-Rio di Janeiro Santos-Montevideo.  
Brezplačna pojasnila in prodaja vozniških listov za potnike iz Slovenije edino le pri:  
**Simon Kmetec,**  
Ljubljana, Kolodvorska ulica 26.

**Konfekcijska tovarna družba z o. z.**  
Ljubljana, Dunajska cesta-Stožice  
Telefon 532. Osrednja pisarna: Aleksandrova c. 3.  
Največja jugoslovanska izdelovalnica moške, deške in otroške obleke.  
Samo na debelo! Samo na debelo! 6545

**Šivalni stroji dospeli**  
za obrtno in rodbinsko rabo v vseh opremlj. Istotam se  
dobi vse posamezne dele, igle in olje, potrebščine za šivilje, kro-  
jače in čevljarje.  
Josip Petelinc, Ljubljana, Sv. Petra nas. 7.

**Poziv na uplatu.**  
Prema zaključku ravnateljskega vijeća od 11. listopada imadu svi  
supskribenti najkasnije do 15. novembra 1920 uplatiti u gotovom  
na svoje predložene dionice daljnjih 30% nominalne vrijednosti  
t.j. po svakoj dionici 300 (tristotine) kruna i to kod Hrvatske sve-  
tope prometne banke u Zagrebu, Baruna Jelacića ulica br. 4 ili  
kod Narodne banke d. d. Zagreb, Illica br. 7 u korist tekućeg ra-  
čuna Libertas Medjunarodno prometno d. d. Zagreb, Wilsonov trg  
br. 1. — Upozorjuju se dioničari, da tko do gore označenog roka  
ne udovolji svojoj dužnosti i ne uplati navedenog 30% gubi u  
smislu §a 170. tr zakona kao i §a 6 društvenih pravila sva svoja  
dioničarska prava, a uplaćeni dijelovi propadaju u korist priču-  
vne zaklade društva.  
Ravnateljstvo  
Libertas Medjunarodno prometno  
d. d. u Zagrebu.

**Proda se travnik**  
na Barju, ležeč ob glavnem stradanu  
pri Rdečem križu: 8 orolov, 910 štr.  
sežnje površine. Poizve se na Kar-  
loviški cesti 20. Posredovalci izključeni.  
7785

**Knjigovodja**  
(bilančnik) z daljšo prakso zmožen  
slov. srbohrv. nemške in italijanske  
koresp. strojep. in stenogr. išče pri-  
merne službe za takoj ali pozneje. Gre  
tudi na deželo. Ponudbe pod „Bilantnik  
7759“ na upravnishtvu Slovenskega  
Naroda. 7759

**I<sup>a</sup> apno**  
v kosit in drobno dobavlja na vagon  
**AVA, tov. Laško.**

**STAMPILJE**  
iz kavitka  
**Ciril Sitar**  
LJUBLJANA  
Sv. Petra cesta 15.

**L. GERKMAN**  
Ljubljana  
velika zaloga usnja, kož, podpla-  
tov i. t. d. na debelo  
Sv. Petra cesta št. 71.

**Knjigovodja**  
popopolnoma samostojna in zanesljiva moč,  
se takoj sprejme.  
Ponudbe na „BALKAN“ podružnica Maribor.

**Skaboform se zopet dobiva!**  
Proti srbenju, svrabu, lišajem, nečistostim kože zahtevajte v najbližnji lekarni  
preizkušeno in zdravniško priporočeno  
**dr. Flescha originalno Skaboform. mazilo.**  
Ne maže, ne pušča barve, brez duha. Po vteranju puder „Skaboform“. Dobi-  
va se po vseh lekarnah. Generalna zaloga za Ljubljano in okolico  
**Rih. Sušnik, „pri Zlatem jelenu“ IV. Marijin trg.**

**Vinski sodi**  
skladišni in transportni, nahajajoči se v kleti, takoj porabni okrog  
200 hl skupne vsebine, na prodaj. **J. Mahorko, Maribor Slo-**  
**venska ulica.**

**Jedilno olje,** veleprima, lastnega izdelka, re-  
pično, laneno olje, kit z lanenim  
oljem ter vsa tehniška olja in  
tolščobe, dobavljajo točno z za-  
loge, tudi za eksport  
**Olfabriken Ludvig Bernauer,**  
Wien, IV., Brucknerstr. 4. Telef. 59313, 54471.  
Tvornice: Lang, Enzersdorf, Neupest. Spretni podeželniki in  
zastopniki v narodnih in balkanskih državah se iščejo.

**Ali na Dunaju???**  
Hočete kaj kupiti? — Ali iščete kupitiških svex za vse predmete  
tekstilne stroke? — Obrnite se na 7796  
**Mile Rajkovits, Wien XVI., Hoferplatz No. 8.**  
Naš človek! Pismena vprašanja brezplačno. Naš človek!

**Razpis.**  
Ljubljanska kreditna banka potrebuje  
**razna mizarska dela za stanovanjsko hišo**  
ki jo gradi v Beethovnovi ulici.  
Sestavek dobave in tozadevni načrti so razgrnjeni na vpogled  
v tajništvo Ljubljanske kreditne banke, Pred Škofijo, III. nadstr.  
Ponudbe je staviti do 1. novembra t. l. ob 12 uri dopoldne,  
dobava mora biti izvršena do 1. marca 1921.  
**Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.**

**DANICA**  
krema za obutev  
**Cisti, lika in konzervira usnje**  
Proizvaja: „SLAVIA“ tvornica  
kemičnih proizvodov del. dr.,  
ZAGREB, Illica 213  
Telefon 5-46. Brzjavlj.: „CENIA“

**OTVORITEV TRGOVINE.**  
Cenjenim odjemalcem vlijudno naznanjamo, da smo zopet otvorili svojo dobro znano manu-  
fakturno detaljno trgovino z manufakturnim blagom v popolnoma prenovljenem lokalu. Za bliža-  
jočo se zimsko sezijo priporočamo vsakovrstne novosti, katere so ravno došle iz inozemstva, oso-  
bito razno volneno in sukneno blago za dame in gospode, dalje perline barhenta, flanele, potreb-  
ščine za krojače, šivilje, tapetnike i. t. d. Zagotavljaajo prijazno in solidno postrežbo se priporočamo  
**A. & E. SKABERNE**  
veletrgovina z manufakturnim blagom, Ljubljana, Mestni trg 10.

**Pšenice**  
graha, krušnog brašna, raženog brašna, mekinje, šiljive, oraha itd.  
na vagonu uz najjeftinije cijene dobavlja: **A. Romano, Zagreb.**  
Dopisi umoljavaju se u hrvatskom ili njemačkom jeziku.

**Vozički za poljske železnice na prodaj**  
n sloer: 10 garnitur dvojnoplatoških voz, 70 garnitur  
lesenih dvojnoplatoških voz, za prev. ženje lesa in kame-  
nja 100 posameznih vozičkov z obitimi stenami za prevažanje  
apna, gramoza, repe itd. — dobavno točno sskladišča na Dunaju  
z zajamčenim izvoznim dovoljenjem. Vprašanja na Dragutin  
Glückselig, Sarajevo, Kralja Petra ul. 9.

**Zidno opeko (cigla)**  
zarezan strešnik zakrivač  
(dvostruki utorni crip)  
nudi takej dobavno v poljubni množini delniška družba  
**Združene opekarne, Ljubljana (preje Vidic - Knez).**  
Na željo se pošlje takoj popis in ponudba.

**Alojzij Vodnik** 500 nagrobnih spomenikov  
vedno v zalogi, dalje 15  
vrst marmorja za pohištvene  
oprave, rodbinske grobnice,  
mavzoleji, umetniški portreti  
iz marmorja, razna cerkvena de-  
la, mlinski kamni i. t. d.  
Ljubljana, Kolodvorska ulica.

**Gaspari & Faninger** Samo na debelo!  
Maribor, Aleksandrova c. 48.  
Dospelo je za zimsko sezijo: nogavice težke ženske, moške in  
otroške, vse velikosti Hunya Comode od št. 25—32 in za  
otroke Hunya Derby (visoki) od št. 19.—30. Volna za pletenje  
Vigonia, bombaž črni in rjav. Kvačkanec Coats, lastavica in  
Arollo (nem. proizvod). Lissa črna, moški ovratniki trdi prega-  
njeni od št. 37—41 ter zapestnice št. 24, 25, vezala (Eisengarn)  
120 cm la, stenj, tablice, kamenčki, svinčniki in črnilo za šolo.  
Naramnice ter sukanec znamka pes, 400 yardov od št. 24—40.  
Velika zaloga vseh vrst galanterije in drobnine.

**Prostovoljna javna dražba.**  
ki se vrši v nedeljo dne 17. oktobra na vrtu hotela Beograd  
na Bledu. Prodajajo se bode različno pohištvo, sobne oprave,  
omare, omare s predali, mize, stoli, zofe, fotelji, lepe okrog-  
le pilaaste zofe, primerno za društvene prostore, hotele  
ali kavarno, lepa nova oprava za galanterijsko ali enako  
prodajalno, kopalna banja, traverze, acotilenski aparat s  
kompletnimi vrtnimi svetilkami ter 6 medenih in 12 bakro-  
nih lastencev (lustrov), porabljivih tudi za elektriko, sušil-  
nica za sadje, različna kuhinjska železna in porcelanasta  
posoda, 2 soda vina itd.

**Krznarski najnovejši, lastnoročni izdelki,**  
kakor pelerine, boe, mufi, itd. so v zalogi!  
Moderniziranje vsakovrstne ko-  
žuhovine v najkrajšem času pri  
**LUDOVIK ROT**  
krznar, 7146  
LJUBLJANA, Gradišče 7 (nasproti dram. gledališča.)  
Jurija grofa Thurnskega

**jeklarna na Ravnah**  
pošta Guštanj, Koroško.  
prevzema naročbe za takojšnjo dobavo na 100 vagonov železa  
najboljše kakovosti, kakor: obroči za sode, obroče za vezanje,  
železo v palicah obroče za kolesa, šine za jamske in poljske že-  
leznice v normalnem prerezu približ. 7 kg na tekoči meter, po  
ugodnih dnevnih cenah.

**Važno! Važno!**  
Gospod Ivan Zibelić, veleposesnik in veletrgovec v Aleksandriji —  
Egiptu naznanja vsem cenj. jugoslov. trgovcem, industrijalnim pod-  
jetnikom ter izvoznim in uvoznim družbam vlijudno, da je priprav-  
ljen dati najkulantnejše in najzanesljivejše vsakovrstne informacije  
in podatke osobito glede izvoza in uvoza z Egiptom in to vsaj za  
toliko časa, dokler ne bodo urejena poslovanja z jugoslovanskim  
konzulatom odnosno trgovskimi zbornicami. Gospod Zibelić je ro-  
dom Galmatinec, goreč jugoslovanski rodoljub, kateri uživa osobito v  
evropejskih kolonijah kot predsednik jugoslovanskih društev itd. v  
Aleksandriji najvišje čislanje in priznanje, kajti ta mož biva v tej  
tujini že nad 50 let. — Vsa tozadevna pojasnila daje tukajšnja  
tvrdka  
**Charles Princ**  
trgovina z manufakturno na debelo, Turjaški trg št. 1, pisarna  
Židovska ulica šte. 1, I. nadstropje. 7135



Čevlji

tovarne

Peter Kržina &amp; Co. Tržič

se prodajajo po znatno znižanih cenah.

Zaloga Ljubljana-Breg

na debelo in drobno. Izdelki z jamčeno iz samega najboljšega usnja.

Strugarska in strojna ključavnarstva delavnica  
Ambrož - Grošičar Ljubljana, Trnovski pristan št. 32.

Naznanjava slav. občinstvu, da sva otvorila strojno delavnico ter jemljeva v popravilo vsakovrstne kmetijske stroje in orodja, kakor tudi mlinska turbin ska popravila, dalje sesalke vseh vrst, stroje za opeko, motorje itd. t. s. vsa v to stroko spadajoča dela in se zavezujeva za hitro točno in solidno postrežbo

I. SANDRIN  
LJUBLJANA

velika zaloga vsakovrstnega usnja kož, podplatov, gonil, jermenov

in boxa na debelo

Mestni trg 6.

Charles Princ  
Ljubljana

Manufaktura

Zaloga Turjaški trg 1.  
Pisarna: Zidovska ulica št. 1-1.Klavirji na obroke in na posodo!  
Najslavitejši pianini in harmoniji: Förster Steinhilber, Heltzmann.  
Uglaševanje in popravila strokovnjakovo in ceno.

Alfonz Breznik

bivši učitelj Glasb. Matice, Ljubljana, Kongresni trg 15.  
(pri nunski cerkvi)Violine, citre, harmonike.  
Strune vseh vrst na debelo in drobno.  
Velikanska zaloga.

Domača tvrdka.

Solidne cene.

Gričar &amp; Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9.

Velika izbira storjene obleke vseh vrst za gospode, dame in otroke. — Zaloge vsakovrstnega blaga za moške obleke, površnike in suknje, dalje bata za krojače v kosih in na metre.

Najnovejši kroji.

Točna postrežba.

Pozor!

Pozor!

SINGER  
šivalni stroji

iz Amerike in Anglije so dospeli za rodbinsko rabo in življenje v vseh opremah, za krojače, čevljarje in druge tovarniške svrhe, kakor tudi posamezni deli, igle in prvovrstno belo olje za stroje se dobiva v trgovini

Singer šivalni stroji,

Selenburgova ulica št. 3.

Izdelek in material  
kakor pred vojno!!KAVARNA  
„LEON“ Stari trg št. 30.

Kavarno sva na novo elegantno opremlila ter se priporočava za obilen poset. — Na razpolago električni klavir. — Z veselo postrežbo

Leo in Fani Pogačnik.

Jos. Stopar  
manufakturna trgovina  
Ljubljana, Dnalska cesta št. 5.Modni salon  
Stuchly - Maške  
LJUBLJANA,

Zidovska ul. 3,

Dvorski trg 1.

Priporočam veliko izbiro najnovejših modelov, svilenih klobukov, čepic in slamnikov za dame in deklice.

Popravila točno in ceno.

Žalni klobuki vedno v zalogi.

Jugoslovansko inženirsko podjetje

družba z omejeno zavezo

MARIBOR

inženirska pisarna in stavbno podjetje

Projektiranje in izvršitev visokih, betonskih in železobetonskih stavb, industrijskih in poljedelskih ter vodnih zgradb, naprav za vodne sile itd. — Presoje inasvetovalja. — Dobava

vsega gradbenega, industrijskega in tehničnega blaga, železnine, orodja, nosilcev, betonskega železa, tračnic in materiala za ozkotirne železnice, elektroteh. material, cement, gips, lepenka i. t. d.

Naslov za brzojavke:

„JIP“ - MARIBOR.

ADRIA  
VANILIN SLADKOR  
PECILNI PRASEK  
ADRIA-IZDELKI  
LJUBLJANA  
TELEFON 403Prezvel sem zastopstvo prvovrstnih tvornic:  
nudim elektrotehnični material, betonsko železo, različen železni material in motorje. Zahtevajte ponudboGjorgje Grujić  
Beograd, Miletića ul. 15.

Svinčene šihre

vseh velikosti izdelujejo  
Braća Sauerbrunn, Zagreb, Sajmište 56.  
Vzorec se pošilja brezplačno.

Autogaraža Gorec

prevzema komisijsko

prodajo avtov in posreduje pri nakupih

s strokovnimi nasveti

1 Puch 24 HP.  
1 Fiat 24 HP.  
1 Laurin & Klement 9/12 HP.  
1 Puch 24 HP.  
1 N. A. G. Landauett 30 HP  
1 Mercedes 35/60 HP.

osebni avto

na prodaj.

Ljubljana, Vegova ulica št. 8.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Stritarjeva ulica št. 2.

Telefonska številka 261 in 413.

Brzjavni naslov: Banka Ljubljana.

Delniška glavnica 50.000.000 — kron.

Rezervni zakladi 45.000.000 — kron.

Glavnica z rezervami 95.000.000 — kron.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah ter ekspozitura v Ptuj.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Kupuje in prodaje vse vrste vrednostnih papirjev, valut in dovoljuje

Sprejema  
vloge na knjižice in tekoči račun  
proti ugodnemu obrestovanju

vsakovrstne KREDITE